

စာစဉ်အမှတ်(၁၅)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

နိဒ္ဒေသော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

နိဒ္ဒေသော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသော

ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တ

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ

၁။ အဋ္ဌန္တံ ပန ဉာဏာနံ ဝသေန သိခါပုတ္တာ
ဝိပဿနာ နဝမဉ္ဇ သစ္စာနုလောမိကဉာဏန္တိ အယံ
ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နာမ။ အဋ္ဌန္တန္တိ စေတ္ထ ဥပက္ကိ
လေသဝိမုတ္တံ ဝိထိပဋိပန္နဝိပဿနာသင်္ခါတံ ဥဒယဗ္ဗယာ
နုပဿနာဉာဏံ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏံ ဘယတုပဋ္ဌာန
ဉာဏံ အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏံ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏံ
မုဋိတုကမျတာဉာဏံ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏံ သင်္ခါရ
ပေက္ခာဉာဏန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌ ဉာဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

နဝမံ သစ္စာနုလောမိကဉာဏန္တိ အနုလောမသေတံ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

အဓိဝစနံ။ တသ္မာ တံ သမ္မာဒေတုကာမေန ဥပက္ကိလေသ
ဝိမုတ္တံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ အာဒိံ ကတွာ ဇေတေသု ဉာဏေသု
ယောဂေါ ကရဏီယော။

၂။ ပုန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေ ယောဂေါ ကိမတ္ထိယောတိ
စေ? လက္ခဏသလ္လက္ခဏတ္ထော။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဟိ
ဟေဋ္ဌာ ဒသဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ ဟုတွာ
ယာထာဝသရသတော တိလက္ခဏံ သလ္လက္ခေတုံ နာသက္ခိ။
ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တံ ပန သက္ကောတိ။ တသ္မာ လက္ခဏ
သလ္လက္ခဏတ္ထမေတ္ထ ပုန ယောဂေါ ကရဏီယော။

၃။ လက္ခဏာနိ ပန ကိဿ အမနသိကာရာ ကေန
ပဋိစ္စန္ဒတ္တာ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ? အနိစ္စလက္ခဏံ တာဝ ဥဒယဗ္ဗ
ယာနံ အမနသိကာရာ သန္တတိယာ ပဋိစ္စန္ဒတ္တာ န ဥပဋ္ဌာတိ။
ဒုက္ခလက္ခဏံ အဘိဏှသမ္ပဋိပီဋနဿ အမနသိကာရာ
က္ကရိယာပထေဟိ ပဋိစ္စန္ဒတ္တာ န ဥပဋ္ဌာတိ။ အနတ္တလက္ခဏံ
နာနာဓာတုဝိနိဗ္ဗောဂဿ အမနသိကာရာ ဃနေန ပဋိစ္စန္ဒ
တ္တာ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ဥဒယဗ္ဗယမ္ပန ပရိဂ္ဂဟေတွာ သန္တတိယာ
ဝိကောပိတာယ အနိစ္စလက္ခဏံ ယာထာဝ သရသတော
ဥပဋ္ဌာတိ။ အဘိဏှသမ္ပဋိပီဋနံ မနသိကတွာ က္ကရိယာ
ပထေ ဥဂ္ဂါဋိတေ ဒုက္ခလက္ခဏံ ယာထာဝသရ သတော
ဥပဋ္ဌာတိ။ နာနာဓာတုယော ဝိနိဗ္ဗုဇိတွာ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ
ကတေ အနတ္တလက္ခဏံ ယာထာဝသရသတော ဥပဋ္ဌာတိ။

၄။ ဧထေ စ အနိစ္စံ အနိစ္စလက္ခဏံ ဒုက္ခံ ဒုက္ခလက္ခဏံ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

အနတ္တာ အနတ္တလက္ခဏန္တိ အယံ ဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗျော။
တတ္ထ အနိစ္စန္တိ ခန္ဓပဉ္စကံ။ ကသ္မာ? ဥပ္ပါဒဝယညထတ္ထ
ဘာဝါ ဟုတော အဘာဝတော ဝါ။ ဥပ္ပါဒဝယညထတ္ထ
အနိစ္စလက္ခဏံ ဟုတော အဘာဝသမ္ဘိတော ဝါ အာကာရ
ဝိကာရော။

“ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခ”န္တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅) ဝစနတော
ပန တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ ဒုက္ခံ။ ကသ္မာ? အဘိဏှပဋိပိဋ္ဌနာ
အဘိဏှပဋိပိဋ္ဌနာ ကာရော ဒုက္ခလက္ခဏံ။

“ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅) ပန ဝစန
တော တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ အနတ္တာ။ ကသ္မာ? အဝသဝတ္တန
တော အဝသဝတ္တနာ ကာရော အနတ္တလက္ခဏံ။

တယိဒံ သဗ္ဗမ္ပိ အယံ ယောဂါဝစရော ဥပက္ကိလေသ
ဝိမုတ္တေန ဝိထိပဋိပန္နဝိပဿနာသမ္ဘိတေန ဥဒယဗ္ဗယာ
နုပဿနာဉာဏေန ယာထာဝသရသတော သလ္လက္ခေတံ။
ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏကထာ

၅။ တဿေဝံ သလ္လက္ခေတ္တာ ပုနပ္ပုနံ “အနိစ္စံ
ဒုက္ခမနတ္တာ”တိ ရူပါရူပဓမ္မေ တုလယတော တီရယတော
တံ ဉာဏံ တိက္ခံ ဟုတော ဝဟတိ သမ္ဘိရာ လဟံ ဥပဋ္ဌဟန္တိ
ဉာဏေ တိက္ခေ ဝဟန္တေ သမ္ဘိရေသု လဟံ ဥပဋ္ဌဟန္တေသု

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဥပ္ပါဒ် ဝါ ဌိတိံ ဝါ ပဝတ္တံ ဝါ နိမိတ္တံ ဝါ န သမ္မာပုဏ္ဏတိ။
ဓယဝယဘေဒနိရောဓေယေဝ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ။ တဿ
“ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဧဝံ နာမ သင်္ခါရဂတံ နိရုဇ္ဈတိ” တိ
ပဿတော ဧတသ္မိံ ဌာနေ ဘင်္ဂါနုပဿနံ နာမ
ဝိပဿနာဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ-

“ကထံ အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ ဘင်္ဂါနုပဿနေ ပညာ
ဝိပဿနေ ဉာဏံ? ရူပါရမ္မဏတာ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇတိ
တံ အာရမ္မဏံ ပဋိသင်္ခါ တဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂံ အနုပဿတိ။
အနုပဿတိတိ ကထံ အနုပဿတိ။ အနိစ္စတော
အနုပဿတိ နော နိစ္စတော, ဒုက္ခတော အနုပဿတိ နော
သုခတော, အနတ္တတော အနုပဿတိ နော အတ္တတော,
နိဗ္ဗိန္ဒတိ နော နန္ဒတိ, ဝိရဇ္ဇတိ နော ရဇ္ဇတိ, နိရောဓတိ
နော သမုဒေတိ, ပဋိနိဿဇ္ဇတိ နော အာဒိယတိ။

“အနိစ္စတော အနုပဿန္တော နိစ္စသည် ပဇောတိ။
ဒုက္ခတော အနုပဿန္တော သုခသည်, အနတ္တတော
အနုပဿန္တော အတ္တသည်, နိဗ္ဗိန္ဒန္တော နန္ဒံ, ဝိရဇ္ဇန္တော ရာဂံ,
နိရောဓန္တော သမုဒယံ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တော အာဒါနံ ပဇောတိ။

“ဝေဒနာရမ္မဏတာ။ပ။သညာရမ္မဏတာ။ သင်္ခါရာ
ရမ္မဏတာ။ ဝိညာဏာရမ္မဏတာ။ စက္ခာရမ္မဏတာ။ပ။
ဇရာမရဏာရမ္မဏတာ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇတိ။ပ။
ပဋိနိဿဇ္ဇန္တော အာဒါနံ ပဇောတိ။

“ဝတ္ထုသင်္ကမနာ စေဝ၊ ပညာယ စ ဝိဝဇ္ဇနာ။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

အာဝဇ္ဇနာဗလဉ္ဇေဝ၊ ပဋိသံခါဝိပဿနာ။

“အာရမ္မဏအန္တယေန၊ ဥဘော ဧကဝဝတ္တနာ။

နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ၊ ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာ။

“အာရမ္မဏဉ္စ ပဋိသံခါ၊ ဘင်္ဂိဉ္စ အနုပဿတိ။

သုညတော စ ဥပဋ္ဌာနံ၊ အဓိပညာဝိပဿနာ။

“ကုသလော တီသု အနုပဿနာသု၊

စတသော စ ဝိပဿနာသု။

တယော ဥပဋ္ဌာနေ ကုသလတာ၊

နာနာဒိဋ္ဌိသု န ကမ္ပတိ” တိ။

“တံ ဉာတဋ္ဌေန ဉာဏံ၊ ပဇာနနဋ္ဌေန ပညာ၊ တေန
ဝုစ္စတိ ‘အာရမ္မဏပဋိသံခါ ဘင်္ဂါနုပဿနေ ပညာ
ဝိပဿနေ ဉာဏ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၁-၅၂)။

၆။ တတ္ထ အာရမ္မဏပဋိသံခါတိ ယံကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ
ပဋိသံခါယ ဇာနိတွာ ခယတော ဝယတော ဒိသွာတိ
အတ္ထော။ ဘင်္ဂါနုပဿနေ ပညာတိ တဿ အာရမ္မဏံ
ခယတော ဝယတော ပဋိသံခါယ ဥပ္ပန္နဿ ဉာဏဿ
ဘင်္ဂံ အနုပဿနေ ယာ ပညာ ဣဒံ ဝိပဿနေ ဉာဏန္တိ
ဝုတ္တံ။ တံ ကထံ ဟောတီတိ အယံ တာဝ ကထေတု
ကဗျတာပုစ္ဆာယ အတ္ထော။ တတော ယထာ တံ ဟောတိ
တံ ဒဿေတု “ရူပါရမ္မဏတာ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ရူပါရမ္မဏတာ စိတ္တံ ဥပ္ပဇိတွာ ဘိဇ္ဇတီတိ
ရူပါရမ္မဏံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇိတွာ ဘိဇ္ဇတိ။ အထ ဝါ ရူပါရမ္မဏ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဘာဝေ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတော ဘိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ တံ အာရမ္မဏံ ပဋိသင်္ခါတိ တံ ရူပါရမ္မဏံ ပဋိသင်္ခါယ ဇာနိတော ခယတော ဝယတော ဒိသ္မာတိ အတ္ထော။ တဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂံ အနုပဿတီတိ ယေန စိတ္တေန တံ ရူပါရမ္မဏံ ခယတော ဝယတော ဒိဋ္ဌံ တဿ စိတ္တဿ အပရေန စိတ္တေန ဘင်္ဂံ အနုပဿတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟု ပေါရာဏာ “ဉာတဉ္စ ဉာဏဉ္စ ဥဘောပိ ဝိပဿတီ” တိ။

ဧတ္ထ စ အနုပဿတီတိ အနု အနု ပဿတိ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ပုနပ္ပုနံ ပဿတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ- “အနုပဿတီတိ ကထံ အနုပဿတိ။ အနိစ္စတော အနုပဿတိ” တိအာဒိ။

တတ္ထ ယသ္မာ ဘင်္ဂေါ နာမ အနိစ္စတာယ ပရမာ ကောဋိ တသ္မာ သော ဘင်္ဂါနုပဿကော ယောဂါဝစရော သဗ္ဗံ သင်္ခါရဂတံ အနိစ္စတော အနုပဿတိ နော နိစ္စတော။ တတော အနိစ္စဿ ဒုက္ခတ္တာ ဒုက္ခဿ စ အနတ္တတ္တာ တဒေဝ ဒုက္ခတော အနုပဿတိ နော သုခတော။ အနတ္တတော အနုပဿတိ နော အတ္တတော။

ယသ္မာ ပန ယံ အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာ န တံ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ။ ယဉ္စ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ န တတ္ထ ရဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ဧတသ္မိံ ဘင်္ဂါနုပဿနာနုသာရေန “အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာ” တိ ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရဂတေ နိဗ္ဗိန္ဒတိ နော နန္ဒတိ။ ဝိရဇ္ဇတိ နော ရဇ္ဇတိ။ သော ဧဝံ အရဇ္ဇန္တော လောကိကေ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

နေဝ တာဝ ဉာဏေန ရာဂံ နိရောဓေတိ နော သမုဒေတိ။
သမုဒယံ န ကရောတီတိ အတ္ထော။

အထ ဝါ သော ဧဝံ ဝိရတ္ထော ယထာ ဒိဋ္ဌံ သင်္ခါရဂတံ
တထာ အဒိဋ္ဌမ္ပိ အန္ဓယဉာဏဝသေန နိရောဓေတိ နော
သမုဒေတိ။ နိရောဓတောဝ မနသိကရောတိ။ နိရောဓ
မေဝဿ ပဿတိ နော သမုဒယန္တိ အတ္ထော။

သော ဧဝံ ပဋိပန္နော ပဋိနိဿဇ္ဇတိ နော အာဒိယတိ။
ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? အယမ္ပိ အနိစ္စဒိအနုပဿနာ တဒဂံ
ဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသာနံ ပရိစ္စဇေန
တော သင်္ခတဒေါသဒဿနေန စ တဗ္ဗိပရိတေ နိဗ္ဗာနေ
တန္တိန္ဒတာယ ပက္ခန္ဓနတော ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စေဝ
ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စာတိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ တာယ သမန္ဓာ
ဂတော ဘိက္ခု ယထာဝုတ္တေန နယေန ကိလေသေ
ပရိစ္စဇတိ နိဗ္ဗာနေ စ ပက္ခန္ဓတိ။ နာပိ နိဗ္ဗတ္တန ဝသေန
ကိလေသေ အာဒိယတိ န အဒေါသဒဿိတာဝသေန
သင်္ခတာရမ္ပဏံ။ တေန ဝုစ္စတိ “ပဋိနိဿဇ္ဇတိ နော
အာဒိယတိ” တိ။

၇။ ဣဒါနိဿ တေဟိ ဉာဏေဟိ ယေသံ ဓမ္မာနံ
ပဟာနံ ဟောတိ တံ ဒဿေတုံ “အနိစ္စတော အနုပဿန္တော
နိစ္စသညံ ပဗောတိ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နန္တိန္ဒ သပ္ပိတိကံ
တဏှံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၈။ ဂါထာသု ပန ဝတ္ထုသကံမနာတိ ရူပဿ ဘင်္ဂ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဒိသွာ ပုန ယေန စိတ္တေန ဘင်္ဂေါ ဒိဋ္ဌော တဿာပိ
 ဘင်္ဂံဒဿနဝသေန ပုရိမဝတ္ထုတော အညဝတ္ထုသကံမနာ။
 ပညာယ စ ဝိဝဇ္ဇနာတိ ဥဒယံ ပဟာယ ဝယေ သန္တိဋ္ဌနာ။
 အာဝဇ္ဇနာဗလဉ္ဇေဝါတိ ရူပဿ ဘင်္ဂံ ဒိသွာ ပုန ဘင်္ဂါ
 ရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂံဒဿနတ္ထံ အနန္တရမေဝ အာဝဇ္ဇန
 သမတ္တတာ။ ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာတိ သော အာရမ္မဏ
 ပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါနုပဿနာ နာမ။

၉။ အာရမ္မဏအန္တယေန ဥဘော ဧကဝဝတ္ထနာတိ
 ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌဿ အာရမ္မဏဿ အန္တယေန အနု
 ဂမနေန ယထာ ဣဒံ တထာ အတီတေပိ သင်္ခါရဂတံ
 ဘိဇ္ဇိတ္ထ အနာဂတေပိ ဘိဇ္ဇိဿတီတိ ဧဝံ ဥဘိန္တံ ဧက
 သဘာဝေနော ဝဝတ္ထာပနန္တိ အတ္ထော။

ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ပေါရာဏေဟိ-

“သံဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဝိသုဒ္ဓဒဿနော၊
 တဒန္တယံ နေတိ အတီတနာဂတေ။
 သဗ္ဗေပိ သင်္ခါရဂတာ ပလောကီနော၊
 ဥဿာဝဗိန္တံ သူရိယေဝ ဥဂ္ဂတေ” တိ။

နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာတိ ဧဝံ ဥဘိန္တံ ဘင်္ဂံဒဿန
 ဧကဝဝတ္ထာနံ ကတွာ တသ္မိဉ္ဇေဝ ဘင်္ဂံသင်္ခါတေ
 နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ တဂ္ဂရူတာ တန္တိန္ဒတာ တပျေါဏ
 တာ တပ္ပဗ္ဗာရတာတိ အတ္ထော။ ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာတိ
 သော ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာ နာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

၁၀။ အာရမ္မဏဉ္စ ပဋိသင်္ခါတိ ပုရိမဉ္စ ရူပါဒိ
အာရမ္မဏံ ဇာနိတွာ။ ဘင်္ဂဉ္စ အနုပဿတီတိ တဿာ
ရမ္မဏဿ ဘင်္ဂံ ဒိသွာ တဒါရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂံ
အနုပဿတီ။ သုညတော စ ဥပဋ္ဌာနန္တိ တဿေဝံ ဘင်္ဂံ
အနုပဿတော “သင်္ခါရာဝ ဘိဇ္ဇန္တိ၊ တေသံ ဘေဒေါ မရဏံ
န အညော ကောစိ အတ္ထိ” တိ သုညတော ဥပဋ္ဌာနံ ဣဇ္ဈတိ။

တေနာဟု ပေါရာဏာ-

“ခန္ဓာ နိရုဇ္ဈန္တိ န စတ္ထိ အညော၊
ခန္ဓာန ဘေဒေါ မရဏန္တိ ဝုစ္စတိ။
တေသံ ခယံ ပဿတိ အပ္ပမတ္တော၊
မဏိံဝ ဝိဇ္ဈံ ဝဇီရေန ယောနိသော” တိ။

အဓိပညာဝိပဿနာတိ ယာ စ အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ
ယာ စ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ယဉ္စ သုညတော ဥပဋ္ဌာနံ အယံ
အဓိပညာဝိပဿနာ နာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၁။ ကုသလော တီသု အနုပဿနာသုတိ အနိစ္စာ
နုပဿနာဒိသု တီသု ဆေကော ဘိက္ခု။ စတဿော စ
ဝိပဿနာသုတိ နိဗ္ဗိဒါဒိသု စ စတုသု ဝိပဿနာသု။
တယော ဥပဋ္ဌာနေ ကုသလတာတိ ခယတော ဝယတော
သုညတောတိ ဣမသ္မိဉ္စ တိဝိဓေ ဥပဋ္ဌာနေ ကုသလတာယ။
နာနာဒိဋ္ဌိသု န ကမ္မတီတိ သဿတဒိဋ္ဌိအာဒိသု နာနပ္ပ
ကာရာသု ဒိဋ္ဌိသု န ဝေဓတိ။

၁၂။ သော ဇေံ အဝေဓမာနော “အနိရုဒ္ဓမေဝ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

နိရုဇ္ဈတိ အဘိန္ဒမေဝ ဘိဇ္ဇတိ”တိ ပဝတ္တမနသိကာရော ဒုဗ္ဗလဘာဇနဿ ဝိယ ဘိဇ္ဇမာနဿ သုခုမရဇသေဝ ဝိပ္ပကိရိယမာနဿ တိလာနံ ဝိယ ဘဇ္ဇိယမာနာနံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥပ္ပါဒဋ္ဌိတိပဝတ္တနိမိတ္တံ ဝိဿဇေတွာ ဘေဒ မေဝ ပဿတိ။ သော ယထာ နာမ စက္ခုမာ ပုရိသော ပေါက္ခရဏီတိရေ ဝါ နဒီတိရေ ဝါ ဌိတော ထူလဖုသိတ ကေ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဥဒကပိဋ္ဌေ မဟန္တမဟန္တာနိ ဥဒက ဗုဗ္ဗဠကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သီဃံ သီဃံ ဘိဇ္ဇမာနာနိ ပဿေယျ ဝေမေဝ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဘိဇ္ဇန္တိ ဘိဇ္ဇန္တိတိ ပဿတိ။ ဝေရူပံ ဟိ ယောဂါဝစရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ-

“ယထာ ဗုဗ္ဗဠကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရိစိကံ။
 ဝေံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ”တိ။
 (ဓ. ပ. ၁၇၀)။

၁၃။ တဿေဝံ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဘိဇ္ဇန္တိ ဘိဇ္ဇန္တိ”တိ အဘိဏှံ ပဿတော အဋ္ဌာနိသံသပရိဝါရံ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ဉာဏံ ဗလပ္ပတ္တံ ဟောတိ။ တတြိမေ အဋ္ဌာနိသံသာ ဘဝဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနံ ဇီဝိတနိကန္တိပရိစ္စာဂေါ သဒါယုတ္တ ပယုတ္တတာ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝိတာ ဉဿုက္ကပ္ပဟာနံ ဝိဂတဘယတာ ခန္တိသောရစ္စပဋိလာဘော အရတိရတိသဟနတာတိ။

တေနာဟု ပေါရာဏာ-
 “က္ကမာနိ အဋ္ဌဂ္ဂုဏမုတ္တမာနိ၊

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဒိသ္မာ တဟိံ သမ္မသတေ ပုနပ္ပုနံ။
 အာဒိတ္တစေလသိရသူပမော မုနိ။
 ဘင်္ဂါနုပဿီ အမတဿ ပတ္တိယာ” တိ။
 ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏကထာ

၁၄။ တဿေဝံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဓယဝယဘေဒ
 နိရောဓာရမ္မဏံ ဘင်္ဂါနုပဿနံ အာသေဝန္တဿ
 ဘာဝေန္တဿ ဗဟုလီကရောန္တဿ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိ
 ဌိတိသတ္တာဝါသေသု ပဘေဒကာ သင်္ခါရာ သုခေန
 ဇီဝိတုကာမဿ ဘိရုကပုရိသဿ သီဟဗျုပ္ပဒိပိအစ္စတရစ္စ
 ယက္ခရက္ခသစက္ကဂေါဏ စက္ကကုက္ကုရပဘိန္ဒမဒစက္က
 ဟတ္ထိယောရအာ သီဝိသအသနိဝိစက္ကသုသာနရဏဘူမိ
 ဇေတိအင်္ဂါရကာသု အာဒယော ဝိယ မဟာဘယံ ဟုတွာ
 ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တဿ “အတီတာ သင်္ခါရာ နိရုဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန္နာ
 နိရုဇ္ဈန္တိ အနာဂတေ နိဗ္ဗတ္တနကသင်္ခါရာပိ ဝေမေဝ
 နိရုဇ္ဈိယန္တိ” တိ ပဿတော တေသ္မိံ ဌာနေ ဘယတုပဋ္ဌာန
 ဉာဏံ နာမ ဥပ္ပဇေတိ။

တကြာယံ ဥပမာ- ကေဿာ ကိရ ဣတ္ထိယာ
 တယော ပုတ္တာ ရာဇပရာဓိကာ တေသံ ရာဇာ သီသစ္စေဒံ
 အာဏာပေသိ။ သာ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ အာဃာတနံ
 အဂမာသိ။ အထဿာ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ သီသံ ဆိန္နိတွာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

မဇ္ဈိမဿ ဆိန္ဒိတုံ အာရတိံ သု။ သာ ဇေဋ္ဌဿ သီသံ ဆိန္ဒံ
 မဇ္ဈိမဿ စ ဆိဇ္ဇမာနံ ဒိသ္မာ ကနိဋ္ဌမိ အာလယံ ဝိဿဇ္ဇိ
 “အယမ္ဗိ ဇေတေသညေဝ သဒိသော ဘဝိဿတီ” တိ။ တတ္ထ
 တဿာ ဣတ္ထိယာ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ ဆိန္ဒသီသဒဿနံ ဝိယ
 ယောဂိနော အတိတသခါရာနံ နိရောဓဒဿနံ မဇ္ဈိမဿ
 ဆိဇ္ဇမာနသီသဒဿနံ ဝိယ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ နိရောဓဒဿနံ
 “အယမ္ဗိ ဇေတေသညေဝ သဒိသော ဘဝိဿတီ” တိ
 ကနိဋ္ဌပုတ္တမိ အာလယဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ “အနာဂတေပိ
 နိဗ္ဗတ္တနကသခါရာ ဘိဇ္ဇိဿန္တိ” တိ အနာဂတာနံ
 နိရောဓဒဿနံ။ တဿေဝံ ပဿတော ဇေတသ္မိံ ဌာနေ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ။

အပရာပိ ဥပမာ - ဧကော ကိရပူတိပဇာ ဣတ္ထိ ဒေသ
 ဒါရကေ ဝိဇာယိ။ တေသု နဝ မတာ ဧကော ဟတ္ထဂတော
 မရတိ အပရော ကုစ္စိယံ။ သာ နဝ ဒါရကေ မတေ ဒေသမဉ္ဇ
 မိယမာနံ ဒိသ္မာ ကုစ္စိဂတေ အာလယံ ဝိဿဇ္ဇိ “အယမ္ဗိ
 ဇေတေသညေဝ သဒိသော ဘဝိဿတီ” တိ။ တတ္ထ တဿာ
 ဣတ္ထိယာ နဝန္တံ ဒါရကာနံ မရဏာနုဿရဏံ ဝိယ
 ယောဂိနော အတိတသခါရာနံ နိရောဓဒဿနံ ဟတ္ထ
 ဂတဿ မိယမာနဘာဝဒဿနံ ဝိယ ယောဂိနော ပစ္စုပ္ပန္နာ
 နံ နိရောဓဒဿနံ ကုစ္စိဂတေ အာလယဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ
 အနာဂတာနံ နိရောဓဒဿနံ။ တဿေဝံ ပဿတော
 ဇေတသ္မိံ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

၁၅။ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ ပန ဘာယတိ န ဘာယတိတိ? န ဘာယတိ။ တဉ္စိ အတိတာ သင်္ခါရာ နိရုဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန္နာ နိရုဇ္ဈန္တိ အနာဂတာ နိရုဇ္ဈိဿန္တိတိ တိရဏမတ္တ မေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာ နာမ စက္ခုမာ ပုရိသော နဂရဒ္ဓါရေ တိသော အင်္ဂါရကာသုယော ဩလောကယ မာနော သယံ န ဘာယတိ ကေဝလံ ဟိဿ “ယေ ယေ ဣန္ဒြိယန္တိ နိပတိဿန္တိ သဗ္ဗေ အနပ္ပကံ ဒုက္ခမနုဘဝိဿန္တိ” တိ တိရဏမတ္တမေဝ ဟောတိ။ ယထာ ဝါ ပန စက္ခုမာ ပုရိသော ခဒိရသူလံ အယောသူလံ သုဝဏ္ဏသူလန္တိ ပဋိပါဋိယာ ဌပိတံ သူလတ္တယံ ဩလောကယမာနော သယံ န ဘာယတိ ကေဝလံ ဟိဿ “ယေ ယေ ဣမေသု သူလေသု နိပတိဿန္တိ သဗ္ဗေ အနပ္ပကံ ဒုက္ခမနုဘဝိဿန္တိ” တိ တိရဏမတ္တမေဝ ဟောတိ ဝေမေဝ ဘယတုပဋ္ဌာန ဉာဏံ သယံ န ဘာယတိ, ကေဝလံ ဟိဿ အင်္ဂါရ ကာသုတ္တယသဒိသေသု သူလတ္တယသဒိသေသု စ တိသု ဘဝေသု “အတိတာ သင်္ခါရာ နိရုဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန္နာ နိရုဇ္ဈန္တိ အနာဂတာ နိရုဇ္ဈိဿန္တိ” တိ တိရဏမတ္တမေဝ ဟောတိ။ ယသ္မာ ပနဿ ကေဝလံ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဌိတိ နိဝါသဂတာ သင်္ခါရာ ဗျသနာပန္နာ သပ္ပဋိဘယာ ဟုတ္တာ ဘယတော ဥပဋ္ဌဟန္တိ တသ္မာ ဘယတုပဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

ဝေံ ဘယတော ဥပဋ္ဌာနေ ပနဿ အယံ ပါဠိ-

“အနိစ္စတော မနသိကရောတော ကိံ ဘယတော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဥပဋ္ဌာတိ? ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော မနသိကရော
 တော ကိံ ဘယတော ဥပဋ္ဌာတိတိ? အနိစ္စတော
 မနသိကရောတော နိမိတ္တံ ဘယတော ဥပဋ္ဌာတိ။
 ဒုက္ခတော မနသိကရောတော ပဝတ္တံ ဘယတော
 ဥပဋ္ဌာတိ။ အနတ္တတော မနသိကရောတော နိမိတ္တဉ္စ
 ပဝတ္တဉ္စ ဘယတော ဥပဋ္ဌာတိ” တိ (ပဋိ. မ.၁.
 ၂၂၇)။

တတ္ထ နိမိတ္တန္တိ သင်္ခါရနိမိတ္တံ။ အတိတာနာဂတ
 ပစ္စုပ္ပန္နာနံ သင်္ခါရနမေဝေတံ အဓိဝစနံ။ အနိစ္စတော
 မနသိကရောန္တော ဟိ သင်္ခါရနံ မရဏမေဝ ပဿတိ၊
 တေနဿ နိမိတ္တံ ဘယတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဝတ္တန္တိ
 ရူပါရူပဘဝ ပဝတ္တိ။ ဒုက္ခတော မနသိကရောန္တော ဟိ
 သုခသမ္ပတာယပိ ပဝတ္တိယာ အဘိဏှပဋိပိဋနဘာဝမေဝ
 ပဿတိ၊ တေနဿ ပဝတ္တံ ဘယတော ဥပဋ္ဌာတိ။
 အနတ္တတော မနသိကရောန္တော ပန ဥဘယဓမ္မေတံ
 သုညဂါမံ ဝိယ မရီစိဂန္ဓဗ္ဗနဂရာဒီနိ ဝိယ စ ရိတ္တံ တုစ္ဆံ
 သုညံ အဿာမိကံ အပရိဏာယကံ ပဿတိ။ တေနဿ
 နိမိတ္တဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ ဥဘယံ ဘယတော ဥပဋ္ဌာတိတိ။

ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏကထာ

၁၆။ တဿ တံ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ အာသေဝန္တဿ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဘာဝေန္တဿ ဗဟုလီကရောန္တဿ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိ
 ဌိတိသတ္တာဝါသေသု နေဝ တာဏံ, န လေဏံ, န ဂတိ,
 နပုဋိသရဏံ ပညာယတိ။ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဌိတိ
 နိဝါသဂတေသု သင်္ခါရေသု ဧကသင်္ခါရေပိ ပတ္တနာ ဝါ
 ပရာမာသော ဝါ န ဟောတိ။ တယော ဘဝါ ဝိတစ္ဆိကင်္ဂါရ
 ပုဏ္ဏအင်္ဂါရကာသုယော ဝိယ စတ္တာရော မဟာဘူတာ
 ယောရဝိသအာသီဝိသာ ဝိယ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဥက္ခိတ္တာသိက
 ဝဓကာ ဝိယ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ သုညဂါမော ဝိယ
 ဆ ဗာဟိရာယတနာနိ ဂါမဃာတကစောရာ ဝိယ သတ္တ
 ဝိညာဏဌိတိယော နဝ စ သတ္တာဝါသာ ဧကဒသဟိ
 အဂ္ဂိဟိ အာဒိတ္တာ သမ္ပဇ္ဇလိတာ သဇောတိဘူတာ ဝိယ စ
 သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဂဏ္ဍဘူတာ ရောဂဘူတာ သလ္လဘူတာ
 အယဘူတာ အာဗာဘူတာ ဝိယ စ နိရဿာဒါ နိရဿာ
 မဟာအာဒိနဝရာသိဘူတာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။

ကထံ? သုခေန ဇီဝိတုကာမဿ ဘိရုကပုရိသဿ
 ရမဏီယာကာရသဏ္ဍိတမ္ပိ သဝါဠကမိဝ ဝနဂဟနံ,
 သသဒ္ဓုလ္လာ ဝိယ ဂုဟာ, သဂါဟရက္ခသံ ဝိယ ဥဒကံ,
 သမုသိတခဂ္ဂါ ဝိယ ပစ္စတ္တိကာ, သဝိသံ ဝိယ ဘောဇနံ,
 သစောရော ဝိယ မဂ္ဂေါ, အာဒိတ္တမိဝ အဂါရံ, ဥယျုတ္တ
 သေနာ ဝိယ ရဏဘူမိ။ ယထာ ဟိ သော ပုရိသော တောနိ
 သဝါဠကဝနဂဟနာဒီနိ အာဂမ္မ ဘိတော သံဝိဂ္ဂေါ
 လောမဟဋ္ဌဇာတော သမန္တတော အာဒိနဝမေဝ ပဿတိ,

F-3A

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဝေမေဝိယံ ယောဂါဝစရော ဘင်္ဂါနုပဿနာဝသေန
 သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဘယတော ဥပဋိတေသု သမန္တတော
 နိရသံ နိရဿာဒံ အာဒိနဝမေဝ ပဿတိ။ တဿေဝံ
 ပဿတော အာဒိနဝဉာဏံ နာမ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ ယံ
 သန္ဓာယ က္ကဒံ ဝုတ္တံ-

“ကထံ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏံ?
 ဥပ္ပါဒေါ ဘယန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ
 ဉာဏံ။ ပဝတ္တံ ဘယန္တိ။ နိမိတ္တံ ဘယန္တိ။ အာယူဟနာ
 ဘယန္တိ။ ပဋိသန္ဓိ ဘယန္တိ။ ဂတိ ဘယန္တိ။ နိဗ္ဗတ္တိ ဘယန္တိ။
 ဥပပတ္တိ ဘယန္တိ။ ဇာတိ ဘယန္တိ။ ဇရာ ဘယန္တိ။ ဗျာဓိ
 ဘယန္တိ။ မရဏံ ဘယန္တိ။ သောကော ဘယန္တိ။ ပရိဒေဝေါ
 ဘယန္တိ။ ဥပါယာသော ဘယန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ
 အာဒိနဝေ ဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေါ ခေမန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။
 အပ္ပဝတ္တံ။ပ။ အနုပါယာသော ခေမန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။
 ဥပ္ပါဒေါ ဘယံ, အနုပ္ပါဒေါ ခေမန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။
 ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော ဘယံ, အနုပါယာသော ခေမန္တိ
 သန္တိပဒေ ဉာဏံ။

“ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ
 ဉာဏံ။ ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော ဒုက္ခန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ
 ပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေါ သုခန္တိ သန္တိပဒေ
 ဉာဏံ။ အပ္ပဝတ္တံ။ပ။ အနုပါယာသော သုခန္တိ သန္တိပဒေ
 ဉာဏံ။ ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခံ, အနုပ္ပါဒေါ သုခန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။

၁၆

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော ဒုက္ခံ၊ အနုပါယာသော သုခန္တိ
သန္တိပဒေ ဉာဏံ။

“ဥပ္ပါဒေါ သာမိသန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ
အာဒိနဝေ ဉာဏံ။ ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော သာမိသန္တိ
ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေါ
နိရာမိသန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ အပ္ပဝတ္တံ။ပ။ အနုပါယာသော
နိရာမိသန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ ဥပ္ပါဒေါ သာမိသံ၊ အနုပ္ပါဒေါ
နိရာမိသန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော
သာမိသံ၊ အနုပါယာသော နိရာမိသန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။

ဥပ္ပါဒေါ “သင်္ခါရာတိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ
အာဒိနဝေ ဉာဏံ။ ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော သင်္ခါရာတိ
ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေါ
နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ အပ္ပဝတ္တံ။ပ။ အနုပါယာသော
နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ ဥပ္ပါဒေါ သင်္ခါရာ၊ အနုပ္ပါဒေါ
နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ ပဝတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသော
သင်္ခါရာ၊ အနုပါယာသော နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။

“ဥပ္ပါဒဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ၊ နိမိတ္တံ ဒုက္ခန္တိ ပဿတိ။
အာယူဟနံ ပဋိသန္တိ၊ ဉာဏံ အာဒိနဝေ ဣဒံ။

“အနုပ္ပါဒံ အပ္ပဝတ္တံ၊ အနိမိတ္တံ သုခန္တိ စ။
အနာယူဟနာ အပ္ပဋိသန္တိ၊ ဉာဏံ သန္တိပဒေ ဣဒံ။

“ဣဒံ အာဒိနဝေ ဉာဏံ၊ ပဉ္စဌာနေသု ဇာယတိ။
ပဉ္စဌာနေ သန္တိပဒေါ ဒသ ဉာဏေ ပဇာနာတိ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဒို့နံ ဉာဏာနံ ကုသလတာ၊ နာနာဒိဋ္ဌိသု န
ကမ္မတီ”တိ။

“တံ ဉာတဋ္ဌေန ဉာဏံ။ ပဇာနနဋ္ဌေန ပညာ။ တေန
ဝုစ္စတိ “ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏ”န္တိ (ပဋိ.
မ. ၁.၅၃)။

၁၇။ တတ္ထ ဥပ္ပါဒေါတိ ပုရိမကမ္မပစ္စယာ ဣဓ ဥပ္ပတ္တိံ။
ပဝတ္တန္တိ တထာ ဥပ္ပန္နဿ ပဝတ္တိံ။ နိမိတ္တန္တိ သဗ္ဗမ္ပိ သင်္ခါရ
နိမိတ္တံ။ အာယူဟနာတိ အာယတိံ ပဋိသန္ဓိဟေတုဘူတံ
ကမ္မံ။ ပဋိသန္ဓိတိ အာယတိံ ဥပ္ပတ္တိံ။ ဂတီတိ ယာယ
ဂတိယာ သာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ နိဗ္ဗတ္တိတိ ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တနံ။
ဥပပတ္တိတိ “သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ”တိ (ဓ. သ.
၁၂၈၉, ၁၂၉၁) ဝေ ဝုတ္တာ ဝိပါကပ္ပဝတ္တိံ။ ဇာတိတိ
ဇရာဒိနံ ပစ္စယဘူတာ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ။

ဇရာမရဏာဒယော ပါကဏှ ဝေ။ ဣတ္ထ စ ဥပ္ပါဒါ
ဒယော ပဉ္စေဝ အာဒိနဝဉာဏဿ ဝတ္ထုဝသေန ဝုတ္တာ။
သေသာ တေသံ ဝေဝစနဝသေန။ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိတိ ဣဒဉ္စိ
ဒွယံ ဥပ္ပါဒဿ စေဝ ပဋိသန္ဓိယာ စ ဝေဝစနံ။ ဂတိ
ဥပပတ္တိတိ ဣဒံ ဒွယံ ပဝတ္တဿ။ ဇရာဒယော နိမိတ္တဿာ
တိ။ တေနာဟ-

“ဥပ္ပါဒဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ၊ နိမိတ္တံ ဒုက္ခန္တိ ပဿတိ။
အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ၊ ဉာဏံ အာဒိနဝေ ဣဒ”န္တိ စ။
“ဣဒံ အာဒိနဝေ ဉာဏံ၊ ပဉ္စဌာနေသု ဇာယတီ”တိစ။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

အနုပ္ပါဒေါ ခေမန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏန္တိအာဒိ ပန အာဒီနဝဉာဏဿ ပဋိပက္ခဉာဏဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဘယတုပဋ္ဌာနေန ဝါ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ဥဗ္ဗိဂ္ဂဟဒယာနံ အဘယမ္ပိ အတ္ထိ ခေမံ နိရာဒီနဝန္တိ အဿာသဇေနတ္ထမ္ပိ ဧတံ ဝုတ္တံ။

ယသွာ ဝါ ပနဿ ဥပ္ပါဒါဒယော ဘယတော သူပဋိတာ ဟောန္တိ၊ တဿ တပုဋိပက္ခနိန္တံ စိတ္တံ ဟောတိ၊ တသွာ ဘယတုပဋ္ဌာနဝေနေ သိဒ္ဓဿ အာဒီနဝဉာဏဿ အာနိသံသဒဿနတ္ထမ္ပေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣတ္ထ စ ယံ ဘယံ တံ ယသွာ နိယမတော ဒုက္ခံ။ တံ ဝဏ္ဏမိသလော ကာမိသ ကိလေသာမိသေဟိ အဝိပုမုတ္တတ္တာ သာမိသမေဝ။ ယဉ္စ သာမိသံ တံ သဒါရမတ္ထမေဝ။ တသွာ “ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒီနဝေ ဉာဏ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဘယာ ကာရေန ဒုက္ခာ ကာရေန သာမိသာ ကာရေနာတိ ဧဝံ အာ ကာရ နာနတ္တတော ပဝတ္တိဝေနေဝေတ္ထ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒေဉာဏေ ပဇာနာတိတိ အာဒီနဝဉာဏံ ပဇာနန္တော ဥပ္ပါဒါဒိဝတ္ထုကာနိ ပဉ္စ၊ အနုပ္ပါဒါဒိဝတ္ထုကာနိ ပဉ္စာတိ ဒေ ဉာဏာနိ ပဇာနာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ သစ္စိကရောတိ။ ဒွိန္တံ ဉာဏာနံ ကုသလတာတိ အာဒီနဝဉာဏဿ စေဝ သန္တိပဒ ဉာဏဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္တံ ကုသလတာယ။ နာနာဒိဋ္ဌိသု န ကမ္ပတိတိ ပရမဒိဋ္ဌမ္ပနိဗ္ဗာနာဒိဝေနေ ပဝတ္တာသု

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဒိဋ္ဌိသု န ဝေဝေတိ။ သေသမေတ္တ ဥတ္တာနမေဝါတိ။
အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏကထာ

၁၈။ သော ဇေံ သဗ္ဗသင်္ခါရေ အာဒီနဝေတော
ပဿန္နော သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသ
ဂတေ သဘေဒကေ သင်္ခါရဂတေ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဥက္ကဏ္ဍတိ
နာဘိရမတိ။

သေယျထာပိ နာမ စိတ္တကုဋုပဗ္ဗတပါဒါဘိရတော
သုဝဏ္ဏရာဇဟံသော အသုစိမ္ပိ စက္ကာလဂါမဒ္ဓါရအာဝါဇေ
နာဘိရမတိ။ သတ္တသု မဟာသရေသုယေဝ အဘိရမတိ။
ဝေမေဝ အယမ္ပိ ယောဂီရာဇဟံသော သုပရိဒိဋ္ဌာဒီနဝေ
သဘေဒကေ သင်္ခါရဂတေ နာဘိရမတိ။ ဘာဝနာ
ရာမတာယ ပန ဘာဝနာရတိယာ သမန္နာဂတတ္တာ သတ္တသု
အနုပဿနာသုယေဝ ရမတိ။

ယထာ စ သုဝဏ္ဏပဉ္စရေ ပက္ခိတ္တော သီဟော
မိဂရာဇာ နာဘိရမတိ။ တိယောဇနသဟဿဝိတ္တတေ ပန
ဟိမဝန္တေယေဝ ရမတိ။ ဝေမယံ ယောဂီသီဟော တိဝိဇေ
သုဂတိဘဝေပိ နာဘိရမတိ။ တီသု ပန အနုပဿနာသု
ယေဝ ရမတိ။

ယထာ စ သဗ္ဗသေတော သတ္တပတိဋ္ဌော ဣဒ္ဓိမာ
ဝေဟာသင်္ဂမော ဆဒ္ဒန္တော နာဂရာဇာ နဂရမဇ္ဈေ နာဘိ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ရမတိ၊ ဟိမဝတိ ဆဒ္ဒန္တဒဟဂဟနေယေဝ အဘိရမတိ
ဝေမယံ ယောဂီဝရဝါရဏော သဗ္ဗသ္မိမ္မိ သင်္ခါရဂတေ နာဘိ
ရမတိ၊ အနုပ္ပါဒေါ ခေမန္တိအာဒိနာ နယေန ဒိဋ္ဌေ
သန္တိပဒေယေဝ အဘိရမတိ၊ တန္တိန္ဒတပျေါဏတပုဗ္ဗာရ
မာနသော ဟောတိတိ။

နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၉။ တံ ပနေတံ ပုရိမေန ဉာဏဒုယေန အတ္တတော
ဧကံ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ -

“ဘယတုပဋ္ဌာနံ ဧကမေဝ တီဏိ နာမာနိ လဘတိ၊
သဗ္ဗသင်္ခါရေဘယတော အဒ္ဓသာတိ ဘယတုပဋ္ဌာနံ နာမ
ဇာတံ။ တေသုယေဝ သင်္ခါရေသု အာဒိနဝံ ဥပ္ပါဒေတိတိ
အာဒိနဝါနုပဿနာ နာမ ဇာတံ။ တေသုယေဝ သင်္ခါရေသု
နိဗ္ဗိန္ဒမာနံ ဥပ္ပန္နန္တိ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ နာမ ဇာတ”န္တိ။

ပါဠိယမ္ပိ ဝုတ္တံ - “ယာ စ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ ယဉ္စ
အာဒိနဝေ ဉာဏံ ယာ စ နိဗ္ဗိဒါ ဣမေ ဓမ္မာ ဧကတ္ထာ
ဗျဉ္စနမေဝ နာန”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၇)။

မုဋ္ဌိတုကမျတာဉာဏကထာ

၂၀။ ဣမိနာ ပန နိဗ္ဗိဒါဉာဏေန ဣမဿ ကုလ
ပုတ္တဿ နိဗ္ဗိန္ဒန္တဿ ဥက္ကဏ္ဍန္တဿ အနဘိရမန္တဿ
သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသဂတေသု

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

သဘောဒကေသု သင်္ခါရေသု ဧကသင်္ခါရေပိ စိတ္တံ န သဇ္ဇတိ၊ န လဂ္ဂတိ၊ န ဗဇ္ဈတိ၊ သဗ္ဗသ္မာ သင်္ခါရဂတာ မုစ္စိတုကာမံ နိဿရိတုကာမံ ဟောတိ။ ယထာ ကိံ ? ယထာ နာမ ဇာလက္ခန္ဓရဂတော မစ္ဆော သပ္ပမုခဂတော မဏ္ဍုကော ပဉ္စရပက္ခိတ္တော ဝနကုက္ကုဒ္ဓော ဒဠ္ဍပါသဝသဂတော မိဂေါ အဟိတုဏ္ဍိကဟတ္ထဂတော သပ္ပေါ မဟာပင်္ကပက္ခန္ဓော ကုဉ္စရော သုပဏ္ဍမုခဂတော နာဂရာဇာ ရာဟုမုခပွဝိဋ္ဌော စန္ဒော သပတ္တပရိဝါရိတော ပုရိသောတိ ဧဝမာဒယော တတော တတော မုစ္စိတုကာမာ နိဿရိတုကာမာဝ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ တဿ ယောဂိနော စိတ္တံ သဗ္ဗသ္မာ သင်္ခါရ ဂတာ မုစ္စိတုကာမံ နိဿရိတုကာမံ ဟောတိ။ အထဿ ဧဝံ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဝိဂတာလယဿ သဗ္ဗသ္မာ သင်္ခါရ ဂတာ မုစ္စိတုကာမဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မုဉ္စိတုကမျတာ ဉာဏန္တိ။
 မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏကထာ

၂၁။ သော ဧဝံ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဋ္ဌိတိနိဝါသ ဂတေဟိ သဘောဒကေဟိ သင်္ခါရေဟိ မုစ္စိတုကာမော သဗ္ဗသ္မာ သင်္ခါရဂတာ မုစ္စိတု ပုန တေ ဧဝံ သင်္ခါရေ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏေန တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

သော သဗ္ဗသင်္ခါရေ အနစ္စန္တိကတော တာဝကာလိ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ကတော ဥပ္ပါဒဝယပရိစ္ဆိန္ဒတော ပလောကတော စလတော
ပဘဂုံတော အဒ္ဓါဝတော ဝိပရိဏာမဓမ္မတော အဿာရ
ကတော ဝိဘဝတော သင်္ခတတော မရဏဓမ္မတောတိ
အာဒိဟိ ကာရဏေဟိ အနိစ္စာတိ ပဿတိ။

အဘိဏှပဋိပိဋနတော ဒုက္ခမတော ဒုက္ခဝတ္ထုတော
ရောဂတော ဂဏ္ဍတော သလ္လတော အယတော
အာဗာဓတော ဤတိတော ဥပဒ္ဒဝတော ဘယတော
ဥပသဂ္ဂတော အတာဏတော အလေဏတော အသရဏ
တော အာဒိနဝတော အယမူလတော ဝဓကတော
သာသဝတော မာရာမိသတော ဇာတိဓမ္မတော ဇရာဓမ္မ
တော ဗျာဓိဓမ္မတော သောကဓမ္မတော ပရိဒေဝဓမ္မတော
ဥပါယာသဓမ္မတော သံကိလေသိကဓမ္မတောတိအာဒိဟိ
ကာရဏေဟိ ဒုက္ခာတိ ပဿတိ။

အညေတော ဒုဂ္ဂန္ဓတော ဇေဂုစ္ဆတော ပဋိက္ကုလတော
အမဏ္ဍနာရဟတော ဝိရူပတော ဗိဘစ္ဆတောတိအာဒိဟိ
ကာရဏေဟိ ဒုက္ခလက္ခဏဿ ပရိဝါရဘူတတော
အသုဘတော ပဿတိ။

ပရတော ရိတ္တတော တုစ္ဆတော သုညတော
အဿာမိကတော အနိဿရတော အဝသဝတ္တိတောတိ
အာဒိဟိ ကာရဏေဟိ အနတ္တတော ပဿတိ။

၂၂။ ဝေဠိ ပဿတာနေန တိလက္ခဏံ အာရော
ပေတွာ သင်္ခါရာ ပရိဂ္ဂဟိတာ နာမ ဟောန္တိ။ ကသ္မာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ပနာယမေတေ ဧဝံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ? မုဉ္ဇနဿ ဥပါယသမ္မာဒနတ္ထံ။

အကြာယံ ဥပမာ- ဧကော ကိရ ပုရိသော “မစ္ဆေ ဂဟေဿာမိ”တိ မစ္ဆဒိပွံ ဂဟေတွာ ဥဒကေ ဩဇ္ဈာပေသိ သော ခိပ္ပမုခေန ဟတ္ထံ ဩတာရေတွာ အန္တောဥဒကေ သပွံ ဂီဝါယ ဂဟေတွာ “မစ္ဆော မေ ဂဟိတော”တိ အတ္တမနော အဟောသိ။ သော “မဟာ ဝတ မယာ မစ္ဆော လဒ္ဓေါ”တိ ဥက္ခိပိတွာ ပဿန္တော သောဝတ္ထိကတ္တယ ဒဿနေန သပေါတိ သဉ္ဇာနိတွာ ဘိတော အာဒိနဝံ ဒိသွာ ဂဟဏေ နိဗ္ဗိန္ဒော မုဉ္ဇိတုကာမော ဟုတွာ မုဉ္ဇနဿ ဥပါယံ ကရောန္တော အဂ္ဂနဂုံဋ္ဌတော ပဋ္ဌာယ ဟတ္ထံ နိဗ္ဗေဋ္ဌေတွာ ဗာဟုံ ဥက္ခိပိတွာ ဥပရိသိသေ ဒေ တယော ဝါရေ အာဝိဇ္ဇိတွာ သပွံ ဒုဗ္ဗလံ ကတွာ “ဂစ္ဆ ဒုဋ္ဌ သပ္ပါ”တိ နိဿဇ္ဇိတွာ ဝေဂေန တဋ္ဌာကပါဠိံ အာရုယု “မဟန္တဿ ဝတ ဘော သပ္ပဿ မုခတော မုတ္တောမီ”တိ အာဂတမဂ္ဂံ ဩလောကယမာနော အဋ္ဌာသိ။

တတ္ထ တဿ ပုရိသဿ “မစ္ဆော”တိ သပွံ ဂီဝါယ ဂဟေတွာ တုဋ္ဌကာလော ဝိယ ဣမဿာပိ ယောဂိနော အာဒိတောဝ အတ္တဘာဝံ ပဋိလဘိတွာ တုဋ္ဌကာလော တဿ ခိပ္ပမုခတော သီသံ နိဟရိတွာ သောဝတ္ထိကတ္တယ ဒဿနံ ဝိယ ဣမဿ ယနဝိနိဗ္ဗောဂံ ကတွာ သင်္ခါရေသု တိလက္ခဏဒဿနံ တဿ ဘိတကာလော ဝိယ ဣမဿ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ။ တတော အာဒီနဝဒဿနံ ဝိယ
 အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏံ ဂဟဏေ နိဗ္ဗိန္ဒနံ ဝိယ
 နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏံ။ သပ္ပံ မုဉ္ဇိတုကာမတာ ဝိယ
 မုဉ္ဇိတုကဗျတာဉာဏံ မုဉ္ဇနဿ ဥပါယကရဏံ ဝိယ
 ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏေန သင်္ခါရေသု တိလက္ခဏာ
 ရောပနံ။ ယထာ ဟိ သော ပုရိသော သပ္ပံ အာဝိဇ္ဇိတွာ ဒုဗ္ဗလံ
 ကတွာ နိဝတ္တေတွာ ခံသိတုံ အသမတ္ထဘာဝံ ပါပေတွာ
 သုမုတ္တံ မုဉ္ဇတိ ဝေမယံ ယောဂါဝစရော တိလက္ခဏာ
 ရောပနေန သင်္ခါရေ အာဝိဇ္ဇိတွာ ဒုဗ္ဗလေ ကတွာ ပုန
 နိစ္စသုခသုဘအတ္တာကာရေန ဥပဋ္ဌာတုံ အသမတ္ထတံ
 ပါပေတွာ သုမုတ္တံ မုဉ္ဇတိ။ တေန ဝုတ္တံ “မုဉ္ဇနဿ
 ဥပါယသမ္မာဒနတ္ထံ ဝေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ” တိ။

၂၃။ ဣတ္ထာဝတာ တဿ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ပဋိသင်္ခါ
 ဉာဏံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ-

“အနိစ္စတော မနသိကရောတော ကိံ ပဋိသင်္ခါ
 ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ? ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော မနသိ
 ကရောတော ကိံ ပဋိသင်္ခါ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ? အနိစ္စတော
 မနသိကရောတော နိမိတ္တံ ပဋိသင်္ခါ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဒုက္ခတော မနသိကရောတော ပဝတ္တံ ပဋိသင်္ခါ ဉာဏံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနတ္တတော မနသိကရောတော နိမိတ္တဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ
 ပဋိသင်္ခါ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၇)။

ဣတ္ထေ စ နိမိတ္တံ ပဋိသင်္ခါတိ သင်္ခါရနိမိတ္တံ “အဒ္ဓါဝံ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

တာဝကာလိက” နှိ အနိစ္စလက္ခဏာဝသေန ဇာနိတွာ။
 ကာမဉ္စ န ပဌမံ ဇာနိတွာ ပစ္စာ ဉာဏံ ဥပပဇ္ဇတိ၊ ဝေါဟာရ
 ဝသေန ပန “မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပပဇ္ဇတိ မနော
 ဝိညာဏ” နှိအာဒိနိ (မ. နိ. ၃.၄၂၁) ဝိယ ဝေံ ဝုစ္စတိ။
 ဧကတ္တနယေန ဝါ ပုရိမဉ္စ ပစ္စိမဉ္စ ဧကံ ကတွာ ဝေံ ဝုတ္တန္တိ
 ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣမိနာ နယေန ဣတရသိဗ္ဗိ ပဒဒ္ဒယေ အတ္ထော
 ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏကထာ

၂၄။ သော ဝေံ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏေန “သဗ္ဗေ
 သင်္ခါရာ သုညာ” တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုန “သုညမိဒံ အတ္တေန
 ဝါ အတ္တနိယေန ဝါ” တိ (မ. နိ. ၃.၆၉) ဒွိကောဋိကံ
 သုညတံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ သော ဝေံ နေဝ အတ္တာနံ န ပရံ
 ကိဉ္စိ အတ္တနော ပရိက္ခာရဘာဝေ ဌိတံ ဒိသ္မာ ပုန “နာဟံ
 ကုစနိ ကဿမိ ကိဉ္စနတသ္မိံ” န စ မမ ကုစနိ ကိသ္မိဉ္စိ
 ကိဉ္စနတတ္ထိ” တိ ယာ ဧတ္ထ စတုကောဋိကာ သုညတာ
 ကထိတာ တံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ကထံ? အယဉ္စိ နာဟံ ကုစနိတိ ကုစိ အတ္တာနံ န
 ပဿတိ။ ကဿမိ ကိဉ္စနတသ္မိဉ္စိ အတ္တနော အတ္တာနံ
 ကဿမိ ပရဿ ကိဉ္စနဘာဝေ ဥပနေတဗ္ဗံ န ပဿတိ။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဘာတိဋ္ဌာနေဝါ ဘာတရံ သဟာယဋ္ဌာနေ ဝါ သဟာယံ
 ပရိက္ခာရဋ္ဌာနေ ဝါ ပရိက္ခာရံ မညိတွာ ဥပနေတဗ္ဗံ န
 ပဿတီတိ အတ္ထော။ န စ မမ ကုစနီတိ ဧတ္ထ မမ-သဒ္ဓံ
 တာဝ ဌပေတွာ န စ ကုစနီတိ ပရဿ စ အတ္တာနံ ကုစိ
 နပဿတီတိ အယမတ္ထော။ ဣဒါနိ မမ သဒ္ဓံ အာဟရိတွာ
 မမ ကိသ္မိဉ္စိ ကိဉ္စနဘာဝေ သော ပရဿ အတ္တာ မမ
 ကိသ္မိဉ္စိ ကိဉ္စနဘာဝေ အတ္တီတိ န ပဿတီတိ။ အတ္တနော
 ဘာတိဋ္ဌာနေ ဝါ ဘာတရံ သဟာယဋ္ဌာနေ ဝါ သဟာယံ
 ပရိက္ခာရဋ္ဌာနေ ဝါ ပရိက္ခာရန္တိ ကိသ္မိဉ္စိ ဌာနေ ပရဿ
 အတ္တာနံ ဣမိနာ ကိဉ္စနဘာဝေန ဥပနေတဗ္ဗံ န ပဿတီတိ
 အတ္ထော။ ဝေမယံ ယသ္မာ နေဝ ကတ္တစိ အတ္တာနံ ပဿတိ၊
 န တံ ပရဿ ကိဉ္စနဘာဝေ ဥပနေတဗ္ဗံ ပဿတိ၊ န ပရဿ
 အတ္တာနံ ပဿတိ၊ န ပရဿ အတ္တာနံ အတ္တနော
 ကိဉ္စနဘာဝေ ဥပနေတဗ္ဗံ ပဿတိ။ တသ္မာနေန
 စတုကောဋိကာ သုညတာ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောတီတိ။

၂၅။ ဝေံ စတုကောဋိကံ သုညတံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ
 ပုန ဆဟာကာရေဟိ သုညတံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ ကထံ?
 စက္ခု သုညံ အတ္တေန ဝါ အတ္တနိယေန ဝါ နိစ္စေန ဝါ
 ဓုဝေန ဝါ သဿတေန ဝါ အဝိပရိဏာမဓမ္မေန ဝါ။ပ။
 မနော သုညော။ ရူပါ သုညာ။ပ။ ဓမ္မာ သုညာ။
 စက္ခုဝိညာဏံ။ပ။ မနောဝိညာဏံ။ စက္ခုသမ္ပဿောတိ ဝေံ
 ယာဝ ဇရာမရဏာ နယော နေတဗ္ဗော။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

၂၆။ ဧဝံ ဆဟာကာရေဟိ သုညတံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ
 ပုန အဋ္ဌဟာကာရေဟိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ သေယျထိဒံ- ရူပံ
 အသာရံ နိဿာရံ သာရာပဂတံ နိစ္စသာရသာရေန ဝါ
 ဓုဝသာရသာရေန ဝါ သုခသာရသာရေန ဝါ အတ္တ
 သာရသာရေန ဝါ နိစ္စေန ဝါ ဓုဝေန ဝါ သဿတေန
 ဝါ အဝိပရိဏာမဓမ္မေန ဝါ။ ဝေဒနာ။ သညာ။ သင်္ခါရာ။
 ဝိညာဏံ။ စက္ခု။ ပ။ ဇရာမရဏံ အသာရံ နိဿာရံ
 သာရာပဂတံ နိစ္စသာရသာရေန ဝါ ဓုဝသာရသာရေန ဝါ
 သုခသာရသာရေန ဝါ အတ္တသာရသာရေန ဝါ နိစ္စေန
 ဝါ ဓုဝေန ဝါ သဿတေန ဝါ အဝိပရိဏာမဓမ္မေန
 ဝါ။ ယထာ နဋ္ဌော အသာရော နိဿာရော သာရာပဂတော။
 ယထာ ဇေဏ္ဍော။ ယထာ ဥဒုဗ္ဗရော။ ယထာ သေတ
 ဝစ္ဆော။ ယထာ ပါဠိဘဒ္ဒကော။ ယထာ ဖေဏပိဏ္ဍော။
 ယထာ ဥဒကဗုဗ္ဗဋ္ဌံ။ ယထာ မရီစိ။ ယထာ ကဒလိက္ခန္ဓော။
 ယထာ မာယာ အသာရာ နိဿာရာ သာရာပဂတာ
 ဝေမေဝ ရူပံ။ ပ။ ဇရာမရဏံ အသာရံ နိဿာရံ
 သာရာပဂတံ နိစ္စသာရသာရေန ဝါ။ ပ။ အဝိပရိဏာမ
 ဓမ္မေန ဝါတိ (စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ
 ၈၈)။

၂၇။ သော ဧဝံ အဋ္ဌဟာကာရေဟိ သုညတံ
 ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုန ဒသဟာကာရေဟိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ ရူပံ
 ရိတ္တတော ပဿတိ။ တုစ္ဆတော။ သုညတော။ အနတ္တတော။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

အနိဿရိယတော။ အကာမကာရိယတော။ အလမ္ဘနိယ
တော။ အဝသဝတ္တကတော။ ပရတော။ ဝိဝိတ္တတော
ပဿတိ။ ဝေဒနံ။ပ။ ဝိညာဏံ ရိတ္တတော။ပ။ ဝိဝိတ္တတော
ပဿတိတိ။

၂၈။ ဧဝံ ဒသဟာကာရေဟိ သုညတံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ
ပုန ဒွါဒသဟာကာရေဟိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ သေယျထိဒံ- ရူပံ
န သတ္တော န ဇီဝေါ န နရော န မာဏဝေါ န ဣတ္ထိံ န
ပုရိသော န အတ္တာ န အတ္တနိယံ။ နာဟံ န မမ န အညဿ
န ကဿစိ။ ဝေဒနာ။ပ။ ဝိညာဏံ န ကဿစိတိ (စူဠနိ.
မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၈)။

၂၉။ ဧဝံ ဒွါဒသဟာကာရေဟိ သုညတံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ
ပုန တီရဏပရိညာဝသေန ဒွါစတ္တာလိသာယ အာကာ
ရေဟိ သုညတံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ရူပံ အနိစ္စတော။ ဒုက္ခတော။
ရောဂတော။ ဂဏ္ဍတော။ သလ္လတော။ အယတော။
အာဗာဓတော။ ပရတော။ ပလောကတော။ ဤတိတော။
ဥပဒ္ဒဝတော။ ဘယတော။ ဥပသဂ္ဂတော။ စလတော။
ပဘဂံတော။ အဒ္ဓုဝတော။ အတာဏတော။ အလေဏ
တော။ အသရဏတော။ အသရဏီဘူတတော။
ရိတ္တတော။ တုစ္ဆတော။ သုညတော။ အနတ္တတော။
အနဿာဒတော။ အာဒီနဝတော။ ဝိပရိဏာမဓမ္မတော။
အဿာရကတော။ အယမူလတော။ ဝဓကတော။
ဝိဘဝတော။ သာသဝတော။ သင်္ခတတော။ မာရာမိသ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

တော။ ဇာတိဓမ္မတော။ ဇရာဓမ္မတော။ ဗျာဓိဓမ္မတော။
မရဏဓမ္မတော။ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿဥပါ
ယာသဓမ္မတော။ သမုဒယတော။ အတ္ထင်္ဂမတော။
အနဿာဒတော။ အာဒီနဝတော။ နိဿရဏတော
ပဿတိ။

ဝေဒနံ။ပ။ ဝိညာဏံ အနိစ္စတော။ပ။ နိဿရဏတော
ပဿတိ။

ဂုတ္တမ္ပိ စေတံ- “ရူပံ အနိစ္စတော။ပ။ နိဿရဏတော
ပဿန္တော သုညတော လောကံ အဝေက္ခတိ။ ဝေဒနံ။ပ။
ဝိညာဏံ အနိစ္စတော။ပ။ နိဿရဏတော ပဿန္တော
သုညတော လောကံ အဝေက္ခတိ”။

“သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊

မောဃရာဇေ သဒါ သတော။

အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဝိဟစ္မ၊

ဧဝံ မဇ္ဈတရော သိယာ။

ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တိ၊

မဇ္ဈရာဇာ န ပဿတိ”တိ။ (သု. နိ. ၁၁၂၅၊ စူဠနိ.

၃၀။ ဧဝံ သုညတော ဒိသ္မာ တိလက္ခဏံ အာရော
ပေတွာ သင်္ခါရေ ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဘယဉ္စ နန္ဒိဉ္စ ဝိပဟာယ
သင်္ခါရေသု ဥဒါသိနော အဟောသိ မဇ္ဈတ္တော အဟန္တိ
ဝါ မမန္တိ ဝါ န ဂဏှာတိ ဝိဿဋ္ဌဘရိယော ဝိယ ပုရိသော။
ယထာ နာမ ပုရိသဿ ဘရိယာ ဘဝေယျ ဣဋ္ဌာ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ကန္တာ မနာပါ သော တာယ ဝိနာ မုဟုတ္တမ္ပိ အဓိဝါသေတုံ
 န သက္ကုဏေယျ အတိဝိယ န မမာယေယျ သော တံ ကုတ္တိ
 အညေန ပုရိသေန သဒ္ဓိံ ငြိတံ ဝါ နိသိန္တံ ဝါ ကထေန္တိံ ဝါ
 ဟသန္တိံ ဝါ ဒိသွာ ကုပိတော အဿ အနတ္တမနော အဓိမတ္တံ
 ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေယျ။ သော အပရေန သမယေန
 တဿာ ကုတ္တိယာ ဒေါသံ ဒိသွာ မုဉ္ဇိတုကာမော ဟုတွာ
 တံ ဝိဿဇေယျ န နံ မမာတိ ဂဏေယျ။ တတော ပဋ္ဌာယ
 တံ ယေနကေနစိ သဒ္ဓိံ ယံကိဉ္စိ ကုရုမာနံ ဒိသွာပိ နေဝ
 ကုပေယျ န ဒေါမနဿံ အာပဇေယျ၊ အညဒတ္ထု
 ဥဒါသိနောဝ ဘဝေယျ မဇ္ဈတ္တော။ ဝေမေဝါယံ သဗ္ဗ
 သင်္ခါရေဟိ မုဉ္ဇိတုကာမော ဟုတွာ ပဋိသင်္ခါ နုပဿနာယ
 သင်္ခါရေ ပရိဂ္ဂဏန္တော အဟံ မမာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ အဒိသွာ
 ဘယဉ္စ နန္ဒိဉ္စ ဝိပ္ပဟာယ သဗ္ဗသင်္ခါ ရေသု ဥဒါသိနော
 ဟောတိ မဇ္ဈတ္တော။

တဿ ဇေံ ဇာနတော ဇေံ ပဿတော တီသု ဘဝေသု
 စတူသု ယောနိသု ပဉ္စသု ဂတီသု သတ္တသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု
 နဝသု သတ္တာဝါသေသု စိတ္တံ ပတိလီယတိ ပတိကုဋတိ
 ပတိဝတ္တတိ န သမ္မသာရိယတိ ဥပေက္ခာ ဝါ ပါဠိကုလျတာ
 ဝါ သဏ္ဍာတိ။

သေယျထာပိ နာမ ပဒုမပလာသေ ဤသကပေါဏေ
 ဥဒကဖုသိတာနိ ပတိလီယန္တိ ပတိကုဋန္တိ ပတိဝတ္တန္တိ န
 သမ္မသာရိယန္တိ ဝေမေဝ။ပ။ သေယျထာပိ နာမ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ကုက္ကုဒုပတ္တံ ဝါ နဟာရဒဒ္ဓါလံ ဝါ အဂ္ဂိမိံ ပက္ခိတ္တံ ပတိလီ
 ယတိ ပတိကုဋတိ ပတိဝတ္တတိ န သမ္ပသာရိယတိ (အ.
 နိ. ၇.၄၉), ဝေမေဝ တဿ တီသု ဘဝေသု စိတ္တံ။ပ။
 ဥပေက္ခာ ဝါ ပါဠိကုလျတာ ဝါ သဏ္ဍာတိ။ ဣစ္စဿ
 သခါရူပေက္ခာဉာဏံ နာမ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။

၃၁။ တံ ပနေတံ သစေ သန္တိပဒံ နိဗ္ဗာနံ သန္တတော
 ပဿတိ သဗ္ဗံ သခါရပ္ပဝတ္တံ ဝိဿဇေတွာ နိဗ္ဗာနမေဝ
 ပက္ခန္တတိ။ နော စေ နိဗ္ဗာနံ သန္တတော ပဿတိ ပုနပ္ပုန်
 သခါရာရမ္မဏမေဝ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ သာမုဒ္ဓိကာနံ
 ဒိသာကာကော ဝိယ။ သာမုဒ္ဓိကာ ကိရ ဝါဏိဇကော နာဝံ
 အာရောဟန္တာ ဒိသာကာကံ နာမ ဂဏှန္တိ တေ ယဒါ နာဝါ
 ဝါတက္ခိတ္တာ ဝိဒေသံ ပက္ခန္တတိ တီရံ န ပညာယတိ တဒါ
 ဒိသာကာကံ ဝိဿဇေန္တိ။ သော ကူပကယဋ္ဌိတော
 အာကာသံ လင်္ဂိတွာ သဗ္ဗာ ဒိသာ စ ဝိဒိသာ စ
 အနဂန္တိ သစေ တီရံ ပဿတိ တဒဘိမုခေါဝ ဂစ္ဆတိ။
 နော စေ ပဿတိ ပုနပ္ပုန် အာဂန္တိ ကူပကယဋ္ဌိယေဝ
 အလ္လိယတိ။ ဝေမေဝ သစေ သခါရူပေက္ခာဉာဏံ သန္တိပဒံ
 နိဗ္ဗာနံ သန္တတော ပဿတိ သဗ္ဗံ သခါရပ္ပဝတ္တံ ဝိဿဇေတွာ
 နိဗ္ဗာနမေဝ ပက္ခန္တတိ။ နော စေ ပဿတိ ပုနပ္ပုန်
 သခါရာရမ္မဏမေဝ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။

တဒိဒံ သုပ္ပဂ္ဂေ ပိဋ္ဌံ ဝဇ္ဇယမာနံ ဝိယ။ နိဗ္ဗဋ္ဌိတကပ္ပိသံ
 ဝိဟနမာနံ ဝိယ နာနပ္ပကာရတော သခါရေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဘယဉ္စ နန္ဒိဉ္စ ပဟာယ သင်္ခါရဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တံ ဟုတွာ တိဝိဓာနုပဿနာဝသေန တိဋ္ဌတိ။ ဧဝံ တိဋ္ဌမာနံ တိဝိဓဝိမောက္ခမုခဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂါယ ပစ္စယော ဟောတိ။

၃၂။ တကြိဒံ တိဝိဓာနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တနတော တိဏ္ဍံ ဣန္ဒြိယာနံ အာဓိပတေယျဝသေန တိဝိဓဝိမောက္ခမုခဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ နာမ။ တိဿော ဟိ အနုပဿနာတိဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ ယထာဟ-

“တိဏိ ခေါ ပနိမာနိ ဝိမောက္ခမုခါနိ လောကနိယျာနာယ သံဝတ္တန္တိ၊ သဗ္ဗသင်္ခါရေ ပရိစ္ဆေဒပရိဝဋ္ဌမတော သမနုပဿနတာယ အနိမိတ္တာယ စ ဓာတုယာ စိတ္တသမ္ပက္ခန္ဓနတာယ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု မနောသမုတ္တေဇနတာယ အပ္ပဏိဟိတာယ စ ဓာတုယာ စိတ္တသမ္ပက္ခန္ဓနတာယ သဗ္ဗဓမ္မေ ပရတော သမနုပဿနတာယ သုညတာယ စ ဓာတုယာ စိတ္တသမ္ပက္ခန္ဓနတာယ ဣမာနိ တိဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ လောကနိယျာနာယ သံဝတ္တန္တိ” တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁၉)။

တတ္ထ ပရိစ္ဆေဒပရိဝဋ္ဌမတောတိ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန ပရိစ္ဆေဒတော စေဝ ပရိဝဋ္ဌမတော စ။ အနိစ္စာနုပဿနံ ဟိ “ဥဒယတော ပုဗ္ဗေ သင်္ခါရာ နတ္ထိ” တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ တေသံ ဂတိံ သမန္နေသမာနံ “ဝယတော ပရံ န ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထေဝ အန္တရဓာယန္တိ” တိ ပရိဝဋ္ဌမတော သမနုပဿတိ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

မနောသမုတ္တေ ဇနတာယာတိ စိတ္တသံဝေဇနတာယ။
ဒုက္ခာနုပဿနေန ဟိ သင်္ခါရေသု စိတ္တံ သံဝေဇတိ။
ပရတော သမနုပဿနတာယာတိ “နာဟံ န မမာ” တိ ဇဝံ
အနတ္တတော သမနုပဿနတာယ။ ဣတိ ဣမာနိ တိဏိ
ပဒါနိ အနိစ္စာနုပဿနာဒီနံ ဝသေန ဝုတ္တာနီတိ
ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေနေဝ တဒနန္တရေ ပဥဝိဿဇ္ဇနေ ဝုတ္တံ-

“အနိစ္စတော မနသိ ကရောတော ခယတော
သင်္ခါရာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ ဒုက္ခတော မနသိ ကရောတော
ဘယတော သင်္ခါရာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ အနတ္တတော မနသိ
ကရောတော သုညတော သင်္ခါရာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ” တိ (ပဋိ. မ.
၁.၂၁၉)။

၃၃။ ကတမေ ပန တေ ဝိမောက္ခာ ယေသံ ဣမာနိ
အနုပဿနာနိ မုခါနီတိ? အနိမိတ္တော အပ္ပဏိဟိတော
သုညတောတိ ဇတေ တယော။ ဝုတ္တံ ဟေတံ “အနိစ္စတော
မနသိ ကရောန္တော အဓိမောက္ခဗဟုလော အနိမိတ္တံ
ဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတိ။ ဒုက္ခတော မနသိ ကရောန္တော
ပဿဒ္ဓိဗဟုလော အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတိ။
အနတ္တတော မနသိ ကရောန္တော ဝေဒဗဟုလော
သုညတဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတိ” တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၃)။

ဧတ္ထ စ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခောတိ အနိမိတ္တာ
ကာရေန နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတော ပဝတ္တော အရိယ
မဂ္ဂေါ။ သော ဟိ အနိမိတ္တာယ ဓာတုယာ ဥပ္ပန္နတ္တာ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

အနိမိတ္တော။ ကိလေသေဟိ စ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမောက္ခော။
ဇေတေနဝ နယေန အပ္ပဏိဟိတာ ကာရေန နိဗ္ဗာန်
အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တော အပ္ပဏိဟိတော။ သုညတာ
ကာရေန နိဗ္ဗာန် အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တော သုညတော
တိ ဝေဒိတဗျော။

၃၄။ ယံ ပန အဘိဓမ္မေ “ယသ္မိံ သမယေ
လောကုတ္တရံ ဈာန် ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ
ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ
ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ပဌမံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇေ ဝိဟရတိ
အပ္ပဏိဟိတံ သုညတ”န္တိ (ဓ. သ. ၃၄၃ အာဒယော) ဝေ
ဝိမောက္ခဒွယမေဝ ဝုတ္တံ တံ နိပ္ပရိယာယတော ဝိပဿနာ
ဂမနံ သန္ဓာယ။ ဝိပဿနာဉာဏံ ဟိ ကိဉ္ဇာပိ ပဋိသမ္ဘိဒါ
မဂ္ဂေ-

“အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏံ နိစ္စတော အဘိနိဝေသံ
မုဉ္ဇတီတိ သုညတော ဝိမောက္ခော။ ဒုက္ခာနုပဿနာ
ဉာဏံ သုခတော အဘိနိဝေသံ။ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏံ
အတ္တတော အဘိနိဝေသံ မုဉ္ဇတီတိ သုညတော
ဝိမောက္ခော”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၉) ဝေ အဘိနိဝေသံ
မုဉ္ဇနဝသေန သုညတော ဝိမောက္ခောတိ စ “အနိစ္စာ
နုပဿနာဉာဏံ နိစ္စတော နိမိတ္တံ မုဉ္ဇတီတိ အနိမိတ္တော
ဝိမောက္ခော။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏံ သုခတော နိမိတ္တံ
အနတ္တာနုပဿနာဉာဏံ အတ္တတော နိမိတ္တံ မုဉ္ဇတီတိ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၉)

ဧဝံ နိမိတ္တံ မုဉ္ဇနဝသေန အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခောတိ
၈ “အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏံ နိစ္စတော ပဏိဓိံ မုဉ္ဇတီတိ
အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏံ
သုခတော ပဏိဓိံ။ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏံ အတ္တတော
ပဏိဓိံ မုဉ္ဇတီတိ အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော”တိ (ပဋိ.
မ. ၁.၂၂၉) ဧဝံ ပဏိဓိံ မုဉ္ဇနဝသေန အပ္ပဏိဟိတော
ဝိမောက္ခောတိ ၈ ဝုတ္တံ။

တထာပိ တံ သင်္ခါရနိမိတ္တဿ အဝိဇောနတော န
နိပ္ပရိယာယေန အနိမိတ္တံ။ နိပ္ပရိယာယေန ပန
သုညတဉ္ဇေဝ အပ္ပဏိဟိတဉ္ဇ။ တဿ ၈ အာဂမနဝသေန
အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ဝိမောက္ခော ဥဒ္ဓဇော။ တဿှာ အပ္ပဏိ
ဟိတံ သုညတန္တိ ဝိမောက္ခဒွယမေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ
တာဝေတ္ထ ဝိမောက္ခကထာ။

၃၅။ ယံ ပန ဝုတ္တံ “သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂါယ
ပစ္စယော ဟောတီ”တိ တတ္ထ သဒ္ဓါနုသာရိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော
ကာယသက္ခိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဓမ္မာနုသာရိ
ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော ပညာဝိမုတ္တောတိ ဣမေ တာဝ သတ္တ
အရိယပုဂ္ဂလာ တေသံ ဝိဘာဂါယ ဣဒံ သင်္ခါရုပေက္ခာ
ဉာဏံ ပစ္စယော ဟောတီ။

၃၆။ ယော ဟိ အနိစ္စတော မနသိ ကရောန္တော
အဓိမောက္ခဗဟုလော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ပဋိလဘတိ သော

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခန္ဓာ သဒ္ဓါနုသာရီ ဟောတိ။
သေသေသု သတ္တသု ဌာနေသု သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ။

၃၇။ ယော ပန ဒုက္ခတော မနသိကရောန္တော
ပဿဒ္ဓိဗဟုလော သမာဓိန္ဒြိယံ ပဋိလဘတိ။ သော သဗ္ဗတ္ထ
ကာယသက္ခိ နာမ ဟောတိ။ အရူပဇ္ဈာနံ ပန ပတွာ
အဂ္ဂဖလပ္ပတ္တော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ နာမ ဟောတိ။

၃၈။ ယော ပန အနတ္တတော မနသိကရောန္တော
ဝေဒဗဟုလော ပညိန္ဒြိယံ ပဋိလဘတိ။ သော သောတာပတ္တိ
မဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဓမ္မာနုသာရီ ဟောတိ။ ဆသု ဌာနေသု
ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော အဂ္ဂဖလေ ပညာဝိမုတ္တာတိ။

၃၉။ ဝုတ္တံ ဟေတံ-

“အနိစ္စတော မနသိကရောတော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ
ဟောတိ။ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ
ပဋိလဘတိ တေန ဝုတ္တံ သဒ္ဓါနုသာရီ”တိ။

တထာ “အနိစ္စတော မနသိကရောတော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ
အဓိမတ္တံ ဟောတိ။ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ သောတာ
ပတ္တိဖလံ သစ္စိကတံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ”
တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၁)။

၄၀။ အပရမ္ဗိ ဝုတ္တံ-

“သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုတ္တာတိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ။ ဖုဋ္ဌန္တံ
သစ္စိကတောတိ ကာယသက္ခိ။ ဒိဋ္ဌန္တံ ပတ္တောတိ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော။
သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုတ္တတိတိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ။ ဈာနဖဿံ ပဌမံ

E-48

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဖုသတိ ပစ္စာ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္စိကရောတိတိ ကာယ
သက္ခိ။ ‘ဒုက္ခာ သင်္ခါရာ သုခေါ နိရောဓော’တိ ဉာတံ
ဟောတိ ဒိဋ္ဌံ ဝိဒိတံ သစ္စိကတံ ဖုသိတံ ပညာယာတိ
ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၁)။

၄၁။ ဣတရေသု ပန စတူသု သဒ္ဓံ အနုသရတိ၊
သဒ္ဓါယ ဝါ အနုသရတိ ဂစ္ဆတိတိ သဒ္ဓါနုသာရိ။ တထာ
ပညာသင်္ခါတံ ဓမ္မံ အနုသရတိ၊ ဓမ္မေန ဝါ အနုသရတိတိ
ဓမ္မာနုသာရိ။ အရူပဇ္ဈာနေန စေဝ အရိယမဂ္ဂေန စာတိ
ဉာတောဘာဂေန ဝိမုတ္တောတိ ဉာတောဘာဂဝိမုတ္တော။
ပဇာနန္တော ဝိမုတ္တောတိ ပညာဝိမုတ္တောတိ ဝေ ဝစနတ္တော
ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

၄၂။ တံ ပနေတံ ပုရိမေန ဉာဏဒွယေန အတ္ထတော
ဧကံ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ- “ဣဒံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ
ဧကမေဝ တိဏိ နာမာနိ လဘတိ ဟေဋ္ဌာ မုဋ္ဌိတုကမျတာ
ဉာဏံ နာမ ဇာတံ မဇ္ဈေ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏံ နာမ
အန္တေ စ သိခါပ္ပတ္တံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ နာမ”။

၄၃။ ပါဠိယမ္ပိ ဝုတ္တံ-

“ကထံ မုဋ္ဌိတုကမျတာ-ပဋိသင်္ခါ-သန္နိဋ္ဌနာ ပညာ
သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ? ဥပ္ပါဒံ မုဋ္ဌိတုကမျတာ
ပဋိသင်္ခါ သန္နိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ။

F-4A

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ပဝတ္တံ။ပ။ နိမိတ္တံ။ပ။ ဥပါယာသံ မုဋ္ဌိတုကဗျတာပဋိသင်္ခါ
သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရူပေက္ခာသု ဉာဏံ။ ဥပ္ပါဒေါ
ဒုက္ခန္တိ။ပ။ ဘယန္တိ။ပ။ သာမိသန္တိ။ပ။ ဥပ္ပါဒေါ
သင်္ခါရာတိ။ပ။ ဥပါယာသော သင်္ခါရာတိ မုဋ္ဌိတုကဗျတာ -
ပဋိသင်္ခါ - သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရူပေက္ခာသု ဉာဏံ”န္တိ
(ပဋိ. မ. ၁.၅၄)။

၄၄။ တတ္ထ မုဋ္ဌိတုကဗျတာ စ သာ ပဋိသင်္ခါ စ
သန္တိဋ္ဌနာ စာတိ မုဋ္ဌိတုကဗျတာ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ။ ဣတိ
ပုဗ္ဗဘာဂေ နိဗ္ဗိဒါဉာဏေန နိဗ္ဗိန္ဒသယ ဥပ္ပါဒါဒိနိ ပရိစ္စဇိတု
ကာမတာ မုဋ္ဌိတုကာမတာ။ မုဋ္ဌနသယ ဥပါယကရဏတ္ထံ
မဇ္ဈေ ပဋိသင်္ခါနံ ပဋိသင်္ခါ။ မုဋ္ဌိတွာ အဝသာနေ
အဇ္ဈုပေက္ခနံ သန္တိဋ္ဌနာ။ ယံ သန္ဓာယ “ဥပ္ပါဒေါ သင်္ခါရာ
တေ သင်္ခါရေ အဇ္ဈုပေက္ခတိတိ သင်္ခါရူပေက္ခာ”တိအာဒိ
(ပဋိ. မ. ၁.၅၄) ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဧကမေဝိဒံ ဉာဏံ။

၄၅။ အပိစ ဣမာယပိ ပါဠိယာ ဣဒံ ဧကမေဝိတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ- “ယာ စ မုဋ္ဌိတုကဗျတာ ယာ စ
ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ ယာ စ သင်္ခါရူပေက္ခာ ဣမေ ဓမ္မာ
ဧကတ္တာ, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာန”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၇)။

၄၆။ ဧဝံ အဓိဂတသင်္ခါရူပေက္ခာယ ပန ဣမသယ
ကုလပုတ္တသယ ဝိပဿနာ သိခါပုတ္တာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ
ဟောတိ။ သိခါပုတ္တာ ဝိပဿနာတိ ဝါ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိတိ ဝါ
သင်္ခါရူပေက္ခာဒိဉာဏတ္ထယသေဝံ ဧတံ နာမံ။ သာ ဟိ သိဒံ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဥတ္တမဘာဝံ ပတ္တတ္တာ သိခါပုတ္တာ။ ဝုဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိတိ
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ။ ဝုဋ္ဌာနံ ဝုစ္ဆတိ ဗဟိဒ္ဓါနိမိတ္တဘူတတော
အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုတော စေဝ အဇ္ဈတ္တပဝတ္တတော စ
ဝုဋ္ဌဟနတော မဂ္ဂေါ တံ ဂစ္ဆတိတိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ
ယဋိယတိတိ အတ္ထော။

၄၇။ တကြာယံ အဘိနိဝေသဝုဋ္ဌာနာနံ အာဝိ
ဘာဝတ္ထာယ မာတိကာ- အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ
အဇ္ဈတ္တာ ဝုဋ္ဌာတိ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ
ဝုဋ္ဌာတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ
အဘိနိဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တာ ဝုဋ္ဌာတိ၊ ရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ
ရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ၊ ရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ အရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ၊
အရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ အရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ၊ အရူပေ
အဘိနိဝိသိတွာ ရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ၊ ဧကပ္ပဟာရေန ပဉ္စဟိ
ခန္ဓေဟိ ဝုဋ္ဌာတိ၊ အနိစ္စတော အဘိနိဝိသိတွာ အနိစ္စတော
ဝုဋ္ဌာတိ၊ အနိစ္စတော အဘိနိဝိသိတွာ ဒုက္ခတော
အနတ္တတော ဝုဋ္ဌာတိ၊ ဒုက္ခတော အဘိနိဝိသိတွာ
ဒုက္ခတော အနိစ္စတော အနတ္တတော ဝုဋ္ဌာတိ၊ အနတ္တတော
အဘိနိဝိသိတွာ အနတ္တတော အနိစ္စတော ဒုက္ခတော
ဝုဋ္ဌာတိ။

၄၈။ ကထံ ? ဣဓေကဇ္ဇော အာဒိတောဝ
အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရေသု အဘိနိဝိသတိ၊ အဘိနိဝိသိတွာ တေ
ပဿတိ။ ယသ္မာ ပန န သုဒ္ဓါအဇ္ဈတ္တဒဿနမတ္ထေနဝ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

မဂ္ဂုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါပိ ဒဠဗ္ဗမေဝ တသ္မာ ပရဿ ခန္ဓေပိ အနုပါဒိဏ္ဏသင်္ခါရေပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာတိ ပဿတိ။ သော ကာလေန အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသတိ၊ ကာလေန ဗဟိဒ္ဓါ။ တဿေဝံ သမ္ပသတော အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသန ကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ။ အယံ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တာ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။

သစေ ပနဿ ဗဟိဒ္ဓါ သမ္ပသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ၊ အယံ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ သေ နယော ဗဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ စ အဇ္ဈတ္တာ စ ဝုဋ္ဌာနေပိ။

၄၉။ အပရော အာဒိတောဝ ရူပေ အဘိနိဝိသတိ၊ အဘိနိဝိသိတွာ ဘူတရူပဉ္စ ဥပါဒါရူပဉ္စ ရာသီံ ကတွာ ပဿတိ။ ယသ္မာ ပန န သုဒ္ဓရူပဒဿနမတ္ထေနော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ အရူပမ္ပိ ဒဠဗ္ဗမေဝ။ တသ္မာ တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ သညံ သင်္ခါရေ ဝိညာဏဉ္စ “ဣဒံ အရူပ”န္တိ အရူပံ ပဿတိ။ သော ကာလေန ရူပံ သမ္ပသတိ၊ ကာလေန အရူပံ။ တဿေဝံ သမ္ပသတော ရူပသမ္ပသန ကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ၊ အယံ ရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ ရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။

သစေ ပနဿ အရူပသမ္ပသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ၊ အယံ အရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ အရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ သေ နယော အရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

အရူပါ စ ရူပါ စ ဝုဋ္ဌာနေပိ။

၅၀။ “ယံ ကိန္တိ သမုဒယဓမ္မံ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ
(ဒီ. နိ. ၁.၂၉၈) ဝေ အဘိနိဝိသိတွာ ဝေမေဝ ဝုဋ္ဌာန
ကာလေ ပန ဧကပ္ပဟာရေန ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။

၅၁။ ဧကော အာဒိတောဝ အနိစ္စတော သင်္ခါရေ
သမ္ပသတိ။ ယသ္မာ ပန န အနိစ္စတော သမ္ပသနမတ္တေနဝ
ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ ဒုက္ခတောပိ အနတ္တတောပိ သမ္ပသိတဗ္ဗ
မေဝ၊ တသ္မာ ဒုက္ခတောပိ အနတ္တတောပိ သမ္ပသတိ။
တဿေဝံ ပဋိပန္နဿ အနိစ္စတော သမ္ပသနကာလေ ဝုဋ္ဌာနံ
ဟောတိ၊ အယံ အနိစ္စတော အဘိနိဝိသိတွာ အနိစ္စတော
ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။

သစေ ပနဿ ဒုက္ခတော အနတ္တတော သမ္ပသန
ကာလေ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ အယံ အနိစ္စတော အဘိနိဝိသိတွာ
ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ သေ နယော
ဒုက္ခတော အနတ္တတော အဘိနိဝိသိတွာ သေသ -
ဝုဋ္ဌာနေသုပိ။

၅၂။ ဣတ္ထ စ ယောပိ အနိစ္စတော အဘိနိဝိဋ္ဌော
ယောပိ ဒုက္ခတော ယောပိ အနတ္တတော ဝုဋ္ဌာနကာလေ
စ အနိစ္စတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ တယောပိ ဇနာ အဓိမောက္ခ
ဗဟုလာ ဟောန္တိ၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ပဋိလဘန္တိ၊ အနိမိတ္တ
ဝိမောက္ခန ဝိမုစ္ဆန္တိ၊ ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ သဒ္ဓါနုသာရိနော
ဟောန္တိ၊ သတ္တသု ဌာနေသု သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ။ သစေ ပန

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဒုက္ခတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ တယောပိ ဇနာ ပဿဒ္ဓိဗဟုလာ
 ဟောန္တိ၊ သမာဓိန္ဒြိယံ ပဋိလဘန္တိ၊ အပ္ပဏိဟိတ ဝိမောက္ခေန
 ဝိမုစ္ဆန္တိ၊ သဗ္ဗတ္ထ ကာယသက္ခိနော ဟောန္တိ၊ ယဿ ပနေတ္ထ
 အရူပဇ္ဈာနံ ပါဒကံ သော အဂ္ဂဖလေ ဥဘတောဘာဂ
 ဝိမုတ္တော ဟောတိ။ အထ နေသံ အနတ္တတော ဝုဋ္ဌာနံ
 ဟောတိ၊ တယောပိ ဇနာ ဝေဒဗဟုလာ ဟောန္တိ၊ ပညိန္ဒြိယံ
 ပဋိလဘန္တိ၊ သုညတဝိမောက္ခေန ဝိမုစ္ဆန္တိ၊ ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ
 ဓမ္မာနုသာရိနော ဟောန္တိ၊ ဆသု ဌာနေသု ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာ
 အဂ္ဂဖလေ ပညာဝိမုတ္တာတိ။

၅၃။ ကုဒါနိံ သဒ္ဓိံ ပုရိမပစ္စိမညဏေဟိ ကုမိဿာ
 ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ဝိပဿနာယ အာဝိဘာဝတ္ထံ ဒွါဒသ ဥပမာ
 ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တာသံ ကုဒံ ဥဒ္ဓါနံ-

“ဝဂ္ဂုလီ ကဏှသပ္ပေါ စ၊ ယရံ ဂေါ ယက္ခိ ဒါရကော။

ဒုဒ္ဓံ ပိပါသံ သီတုဏှံ၊ အန္ဓကာရံ ဝိသေန စ”တိ။

ကုမာ စ ဥပမာ ဘယတုပဋ္ဌာနတော ပဘုတိ ယတ္ထ
 ကတ္ထစိ ဉာဏေ ဌတွာ အာဟရိတုံ ဝဇ္ဇေယျ။ ကုမသ္မိံ
 ပန ဌာနေ အာဟရိယမာနာသု ဘယတုပဋ္ဌာနတော ယာဝ
 ဖလဉာဏံ သဗ္ဗံ ပါကဋံ ဟောတိ၊ တသ္မာ ကုဓေဝ
 အာဟရိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တာ။

၅၄။ ဝဂ္ဂုလီတိ ဧကေ ကိရ ဝဂ္ဂုလီ “ဧတ္ထ ပုပ္ဖံ
 ဝါ ဖလံ ဝါ လဘိဿာမိ”တိ ပဉ္စသာဓေ မရုကရုက္ခေ
 နိလီယိတွာ ဧကံ သာဓံ ပရာမသိတွာ န တတ္ထ ကိဉ္စိ ပုပ္ဖံ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဖလံ ဝါ ဂယူပဂံ အဒ္ဓသ။ ယထာ စ ဇကံ၊ ဝေံ ဒုတိယံ၊
 တတိယံ၊ စတုတ္ထံ။ ပဉ္စမမ္ပိ သာခံ ပရာမသိတွာ နာဒ္ဓသ။
 သာ “အဖလော ဝတာယံ ရုက္ခော၊ နတ္ထေတ္ထ ကိဉ္စိ
 ဂယူပဂံ” န္စိတသိံ ရုက္ခေ အာလယံ ဝိဿဇေတွာ ဥဇုကာယ
 သာခါယ အာရုယု ဝိဇုပန္တရေန သီသံ နီဟရိတွာ ဥဒ္ဓံ
 ဥလ္လောကေတွာ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ အညသိံ
 ဖလရုက္ခေ နိလိယတိ။

တတ္ထ ဝဂ္ဂုလိံ ဝိယ ယောဂါဝစရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ပဉ္စ
 သာခေါ မရုကရုက္ခော ဝိယ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တတ္ထ
 ဝဂ္ဂုလိယာ နိလိယနံ ဝိယ ယောဂိနော ခန္ဓပဉ္စကေ အဘိ
 နိဝေသော၊ တဿာ ဇကေကံ သာခံ ပရာမသိတွာ ကိဉ္စိ
 ဂယူပဂံ အဒိသွာ အဝသေသသာခါပရာမသနံ ဝိယ
 ယောဂိနော ရူပက္ခန္ဓံ သမ္ပသိတွာ တတ္ထ ကိဉ္စိ ဂယူပဂံ
 အဒိသွာ အဝသေသက္ခန္ဓသမ္ပသနံ တဿာ “အဖလော
 ဝတာယံ ရုက္ခော” တိ ရုက္ခေ အာလယဝိဿဇေနံ ဝိယ
 ယောဂိနော ပဉ္စသုပိ ခန္ဓေသု အနိစ္စလက္ခဏာဒိဒဿန
 ဝသေန နိဗ္ဗိန္ဒဿ မုဉ္စိတုကမုတဒိဉာဏတ္ထယံ၊ တဿာ
 ဥဇုကာယ သာခါယ ဥပရိ အာရောဟနံ ဝိယ ယောဂိနော
 အနုလောမံ၊ သီသံ နီဟရိတွာ ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကနံ ဝိယ
 ဂေါတြဘုဉာဏံ၊ အာကာသေ ဥပ္ပတနံ ဝိယ မဂ္ဂဉာဏံ
 အညသိံ ဖလရုက္ခေ နိလိယနံ ဝိယ ဖလဉာဏံ။

၅၅။ ကဏှသပ္ပုပမာ ပဋိသခါဉာဏေ ဝုတ္တာဝ။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဥပမာသံသန္ဓနေ ပနေတ္ထ သပ္ပဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ ဂေါတြဘု
ဉာဏံ၊ မုဉ္ဇိတွာ အာဂတမဂ္ဂံ ဩလောကေန္တဿ ဌာနံ ဝိယ
မဂ္ဂဉာဏံ၊ ဂန္ဓါ အဘယဋ္ဌာနေ ဌာနံ ဝိယ ဖလဉာဏန္တိ
အယံ ဝိသေသော။

၅၆။ ဃရန္တိ ဃရသာမိကေ ကိရ သာယံ ဘုဉ္ဇိတွာ
သယနံ အာရုယု နိဒ္ဓံ ဩက္ကန္တေ ဃရံ အာဒိတ္တံ၊ သော
ပဗုဇ္ဈိတွာ အဂ္ဂိံ ဒိသ္မာ “ဘီတော သာဓု ဝတဿ သစေ
အဗုယုမာနော နိက္ခမေယျ”န္တိ ဩလောကယမာနော မဂ္ဂံ
ဒိသ္မာ နိက္ခမိတွာ ဝေဂေန ခေမဋ္ဌာနံ ဂန္ဓါ ငြိတော။
တတ္ထ ဃရသာမိကဿ ဘုဉ္ဇိတွာ သယနံ အာရုယု
နိဒ္ဓေါက္ကမနံ ဝိယ ဗာလပုထုဇ္ဇနဿ ခန္ဓပစ္ဆကေ “အဟံ
မမာ” တိ ဂဟဏံ။ ပဗုဇ္ဈိတွာ အဂ္ဂိံ ဒိသ္မာ ဘီတ ကာလော
ဝိယ သမ္မာပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ လက္ခဏံ ဒိသ္မာ ဘယ
တုပဋ္ဌာနဉာဏံ၊ နိက္ခမနမဂ္ဂံ ဩလောကနံ ဝိယ မုဉ္ဇိတု
ကမျတာဉာဏံ၊ မဂ္ဂဒဿနံ ဝိယ အနုလောမံ၊ နိက္ခမနံ
ဝိယ ဂေါတြဘုဉာဏံ၊ ဝေဂေန ဂမနံ ဝိယ မဂ္ဂဉာဏံ၊
ခေမဋ္ဌာနေ ဌာနံ ဝိယ ဖလဉာဏံ။

၅၇။ ဂေါတိံ ဧကဿ ကိရ ကဿကဿ ရတ္ထိံ
ဘာဂေ နိဒ္ဓံ ဩက္ကန္တဿ ဝဇံ ဘိန္တိတွာ ဂေါဏာ ပလာတာ၊
သော ပစ္စုသသမယေ တတ္ထ ဂန္ဓါ ဩလောကေန္တော
တေသံ ပလာတဘာဝံ ဉတ္တာ အနုပဒံ ဂန္ဓါ ရညော ဂေါဏေ
အဒ္ဓသ။ တေ “မယံ ဂေါဏာ” တိ သလ္လက္ခေတွာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

အာဟရန္တော ပဘာတကာလေ “န ဣမေ မယံ ဂေါဏာ၊ ရညော ဂေါဏာ” တိ သဉ္ဇာနိတွာ “ယာဝ မံ ‘စောရော အယ’န္တိ ဂဟေတွာ ရာဇပုရိသာ န အနယဗျသနံ ပါပေန္တိ၊ တာဝဒေဝ ပလာယိဿာမိ” တိ ဘီတော ဂေါဏေ ပဟာယ ဝေဂေန ပလာယိတွာ နိဗ္ဗယဋ္ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ တတ္ထ “မယံ ဂေါဏာ” တိ ရာဇဂေါဏာနံ ဂဟဏံ ဝိယ ဗာလ ပုထုဇနဿ “အဟံ မမာ” တိ ခန္ဓာနံ ဂဟဏံ၊ ပဘာတေ “ရာဇဂေါဏာ” တိ သဉ္ဇာနနံ ဝိယ ယောဂိနော တိလက္ခဏ ဝသေန ခန္ဓာနံ “အနိစ္စ ဒုက္ခာ အနတ္တာ” တိ သဉ္ဇာနနံ၊ ဘီတကာလော ဝိယ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ၊ ဝိဿဇ္ဇိတွာ ဂန္တုကာမတာ ဝိယ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ၊ ဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ ဂေါတြဘု၊ ပလာယနံ ဝိယ မဂ္ဂေါ၊ ပလာယိတွာ အဘယ ဒေသေ ဌာနံ ဝိယ ဖလံ။

၅၈။ ယက္ခိတိ ဧကော ကိရ ပုရိသော ယက္ခိနိယာ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေသိ၊ သာ ရတ္တိဘာဂေ “သုတ္တော အယ”န္တိ မန္တိ အာမကသုသာနံ ဂန္တိ မနုဿမံသံ ခါဒတိ။ သော “ကုဟိံ သော ဂစ္ဆတိ” တိ အနုဗန္ဓိတွာ မနုဿမံသံ ခါဒမာနံ ဒိသွာ တဿာ အမနုဿိတာဝံ ဉတွာ “ယာဝ မံ န ခါဒတိ၊ တာဝ ပလာယိဿာမိ” တိ ဘီတော ဝေဂေန ပလာယိတွာ ခေမဋ္ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ တတ္ထ ယက္ခိနိယာ သဒ္ဓိံ သံဝါသော ဝိယ ခန္ဓာနံ “အဟံ မမာ” တိ ဂဟဏံ၊ သုသာနေ မနုဿမံသံ ခါဒမာနံ ဒိသွာ “ယက္ခိနိ အယ”န္တိ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဇာနည် ဝိယ ခန္ဓာနံ တိလက္ခဏံ ဒိသ္မာ အနိစ္စာဒိဘာဝ
ဇာနည်၊ ဘီတကာလော ဝိယ ဘယတုပဋ္ဌာနံ၊ ပလာယိတု
ကာမတာ ဝိယ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ၊ သုသာနဝိဟောနံ ဝိယ
ဂေါတြဘု၊ ဝေဂေန ပလာယနံ ဝိယ မဂ္ဂေါ၊ အဘယဒေသေ
ဋ္ဌာနံ ဝိယ ဖလံ။

၅၉။ ဒါရကောတိ ကော ကိရ ပုတ္တဂိဒ္ဓိနိ ဣတ္ထိ၊
သာ ဥပရိပါသာဒေ နိသိန္ဓာဝ အန္တရဝီထိယံ ဒါရကသဒ္ဓံ
သုတ္တာ “ပုတ္တော နု ခေါ မေ ကေနစိ ဝိဟေဋ္ဌိယတိ” တိ
ဝေဂသာ ဂန္ဓါ “အတ္တနော ပုတ္တော” တိ သညာယ ပရပုတ္တံ
အဂ္ဂဟေသိ။ သာ “ပရပုတ္တော အယ” န္တိ သဉ္ဇာနိတ္တာ
ဩတ္တပ္ပမာနာ ဣတော စိတော စ ဩလောကေတွာ “မာ
ဟေဝ မံ ကောစိ ‘ဒါရကစောရိ အယ’ န္တိ ဝဒေယျာ” တိ
ဒါရကံ တတ္ထေဝ ဩရောပေတွာ ပုန ဝေဂသာ ပါသာဒံ
အာရုယျ နိသိဒိ။ တတ္ထ အတ္တနော ပုတ္တသညာယ ပရ
ပုတ္တဿ ဂဟဏံ ဝိယ “အဟံ မမာ” တိ ပဉ္စက္ခန္ဓ ဂဟဏံ
“ပရပုတ္တော အယ” န္တိ သဉ္ဇာနနံ ဝိယ တိလက္ခဏဝသေန
“နာဟံ န မမာ” တိ သဉ္ဇာနနံ ဩတ္တပ္ပနံ ဝိယ ဘယတုပဋ္ဌာနံ၊
ဣတော စိတော စ ဩလောကနံ ဝိယ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ
ဉာဏံ၊ တတ္ထေဝ ဒါရကဿ ဩရောပနံ ဝိယ အနုလောမံ၊
ဩရောပေတွာ အန္တရဝီထိယံ ဋ္ဌိတကာလော ဝိယ
ဂေါတြဘု၊ ပါသာဒါရူဟနံ ဝိယ မဂ္ဂေါ၊ အာရုယျ နိသိဒနံ
ဝိယ ဖလံ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

၆၀။ ခုဒ္ဒံ ပိပါသံ သိတုဏှံ၊ အန္ဓကာရံ ဝိသေန
 စာတိ ဣမာ ပန ဆ ဥပမာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ဝိပဿနာယ
 ဌိတဿ လောကုတ္တရဓမ္မာဘိမုခနိန္ဒပေါဏပဗ္ဗာရဘာဝ
 ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ ယထာ ဟိ ခုဒ္ဒါယ အဘိဘူတော
 သုဇိယစ္ဆိတော ပုရိသော သာဒုရသံ ဘောဇနံ ပထွေတိ၊
 ဝေမေဝါယံ သံသာရဝဇ္ဇဇိယစ္ဆယ ဖုဋ္ဌော ယောဂါဝစရော
 အမတရသံ ကာယဂတာသတိဘောဇနံ ပထွေတိ။

ယထာ စ ပိပါသိတော ပုရိသော ပရိသုဿမာန
 ကဏ္ဍမုခေါ အနေကင်္ဂသမ္ဘာရံ ပါနကံ ပထွေတိ၊ ဝေ
 မေဝါယံ သံသာရဝဇ္ဇပိပါသာယ ဖုဋ္ဌော ယောဂါဝစရော
 အရိယံ အဋ္ဌကိကမဂ္ဂပါနကံ ပထွေတိ။

ယထာ ပန သီတသမ္ပုဋ္ဌော ပုရိသော ဥဏှံ ပထွေတိ၊
 ဝေမေဝါယံ သံသာရဝဇ္ဇေ တဏှာသိနေဟသိတေန ဖုဋ္ဌော
 ယောဂါဝစရော ကိလေသသန္တာပကံ မဂ္ဂတေဇံ ပထွေတိ။

ယထာ စ ဥဏှသမ္ပုဋ္ဌော ပုရိသော သီတံ ပထွေတိ၊
 ဝေမေဝါယံ သံသာရဝဇ္ဇေ ဧကောဒသဂ္ဂိသန္တာပသန္တတ္ထော
 ယောဂါဝစရော ဧကောဒသဂ္ဂိပုပသမံ နိဗ္ဗာနံ ပထွေတိ။

ယထာ ပန အန္ဓကာရပရေတော ပုရိသော
 အာလောကံ ပထွေတိ၊ ဝေမေဝါယံ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရေန
 ဩနဒ္ဒပရိယောနဒ္ဓေါ ယောဂါဝစရော ဉာဏာလောကံ
 မဂ္ဂဘာဝနံ ပထွေတိ။

ယထာ စ ဝိသသမ္ပုဋ္ဌော ပုရိသော ဝိသဃာတနံ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဘေသဗ္ဗံ ပတ္ထေတိ၊ ဝေမေဝါယံ ကိလေသဝိသသမ္မုဋ္ဌော
 ယောဂါဝစရော ကိလေသဝိသနိမ္မထနံ အမတောသဓံ
 နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတိ။ တေန ဝုတ္တံ- “တဿေဝံ ဇာနတော ဝေ
 ပဿတော တီသု ဘဝေသု။ပ။ နဝသု သတ္တာဝါသေသု
 စိတ္တံ ပတိလီယတိ ပတိကုဋတိ ပတိဝတ္တတိ န သမ္ပသာရိ
 ယတိ။ ဥပေက္ခာ ဝါ ပါဠိကုလျတာ ဝါ သဏ္ဍာတိ။
 သေယျထာပိ နာမ ပဒုမပလာသေ ဤသကပေါဏေ”တိ
 သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၁။ ဣတ္ထာဝတာ စ ပနေသ ပတိလီနစရော နာမ
 ဟောတိ၊ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ-

“ပတိလီနစရဿ ဘိက္ခုနော၊
 ဘဇမာနဿ ဝိဝိတ္တမာသနံ။
 သာမဂ္ဂိယမာဟု တဿ တံ၊

ယော အတ္တာနံ ဘဝနေ န ဒဿယေ”တိ။ (သု. နိ. ၈၁၆၊ မဟာနိ. ၄၅)။

ဝေမိဒံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ ယောဂိနော ပတိလီန
 စရဘာဝံ နိယမေတွာ ဥတ္တရိ အရိယမဂ္ဂဿာပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂ
 မဂ္ဂင်္ဂျာနင်္ဂပဋိပဒါဝိမောက္ခဝိသေသံ နိယမေတိ။ ကေစိ
 ဟိ ထေရာ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂျာနင်္ဂါနံ ဝိသေသံ ပါဒကဇ္ဈာနံ
 နိယမေတိတိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏ
 ဘူတာ ခန္ဓာ နိယမေန္တိတိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော
 နိယမေတိတိ ဝဒန္တိ။ တေသမ္ပိ ဝါဒေသု အယံ ပုဗ္ဗဘာဂ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာဝ နိယမေတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၂။ တကြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ- ဝိပဿနာနိယမေန
 ဟိ သုက္ခဝိပဿကဿ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါပိ၊ သမာပတ္တိလာဘိနော
 ဈာနံ ပါဒကံ အကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါပိ၊ ပဌမဇ္ဈာနံ ပါဒကံ
 ကတွာ ပကိဏ္ဏကသင်္ခါရေ သမ္ပသိတွာ ဥပ္ပါဒိတမဂ္ဂေါပိ
 ပဌမဇ္ဈာနိကာဝ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗေသု သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ
 အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပဉ္စ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ တေသံ ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂ
 ဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတာ
 ပိ ဟုတွာ ဝုဠာနကာလေ သင်္ခါရုပေက္ခာဘာဝံ ပတွာ
 သောမနဿသဟဂတာ ဟောတိ။ ပဉ္စကနယေ ဒုတိယ
 တတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ ပါဒကာနိ ကတွာ ဥပ္ပါဒိတ
 မဂ္ဂေသု ယထာက္ကမေနေဝ ဈာနံ စတုရင်္ဂိကံ တိဝင်္ဂိကံ
 ဒုဝင်္ဂိကဉ္စ ဟောတိ။ သဗ္ဗေသု ပန သတ္တ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။
 စတုတ္ထေ ဆ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ။ အယံ ဝိသေသော ပါဒကဇ္ဈာန
 နိယမေန စေဝ ဝိပဿနာနိယမေန စ ဟောတိ။ တေသမ္ပိ
 ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာပိ ဥပေက္ခာ
 သဟဂတာပိ ဟောတိ။ ဝုဠာနဂါမိနိ သောမနဿသဟ
 ဂတာဝ။ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ပါဒကံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တိတမဂ္ဂေ ပန
 ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဝသေန ဒွေ ဈာနင်္ဂါနိ ဗောဇ္ဈင်္ဂ
 မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဆ သတ္တ စေဝ။ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဥဘယ
 နိယမဝသေန ဟောတိ။ ဣမသ္မိံ ဟိ နယေ ပုဗ္ဗဘာဂ
 ဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာ ဝါ ဥပေက္ခာသဟ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဂတာ ဝါ ဟောတိ။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ။
အရူပဇ္ဈာနာနိ ပါဒကံ ကတွာ ဥပ္ပါဒိတမဂ္ဂေပိ ဒေသေ
နယော။ ဇေံ ပါဒကဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ယေကေစိ
သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ နိဗ္ဗတ္တိတမဂ္ဂဿ အာသန္နပဒေသေ
ဝုဋ္ဌိတသမာပတ္တိ အတ္တနော သဒိသဘာဝံ ကရောတိ
ဘူမိဝဏ္ဏော ဝိယ ဂေါဓဝဏ္ဏဿ။

၆၃။ ဒုတိယတ္ထေရဝါဒေ ပန ယတော ယတော
သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ယေ ယေ သမာပတ္တိဓမ္မေ
သမ္မသိတွာ မဂ္ဂေါ နိဗ္ဗတ္တိတော ဟောတိ၊ တံတံသမာပတ္တိ
သဒိသောဝ ဟောတိ။ တတြာပိ စ ဝိပဿနာနိယမော
ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၄။ တတိယတ္ထေရဝါဒေ အတ္တနော အတ္တနော
အဇ္ဈာသယာနုရူပေန ယံ ယံ ဈာနံ ပါဒကံ ကတွာ ယေ
ယေ ဈာနဓမ္မေ သမ္မသိတွာ မဂ္ဂေါ နိဗ္ဗတ္တိတော၊ တံတံ
ဈာနသဒိသောဝ ဟောတိ။ ပါဒကဇ္ဈာနံ ပန သမ္မသိတဇ္ဈာနံ
ဝါ ဝိနာ အဇ္ဈာသယမတ္ထေနေဝ တံ န ဣဇ္ဈတိ။
သွာယမတ္ထော နန္ဒကောဝါဒသုတ္တေန (မ. နိ. ၃.၃၉၈
အာဒယော) ဒီပေတဗ္ဗော။ ဇတ္ထာပိ စ ဝိပဿနာနိယမော
ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇေံ တာဝ သင်္ခါရူပေက္ခာ
ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနင်္ဂါနိ နိယမေတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၅။ သစေ ပနာယံ အာဒိတော ကိလေသေ
ဝိက္ခမ္ဘယမာနာ ဒုက္ခေန သပ္ပယောဂေန သသင်္ခါရေန

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဝိက္ခမ္ဘေတုံ အသက္ခိံ၊ ဒုက္ခာပဋိပဒါ နာမ ဟောတိ။
 ဝိပရိယာယေန သုခါပဋိပဒါ။ ကိလေသေ ပန ဝိက္ခမ္ဘေတွာ
 ဝိပဿနာပရိဝါသံ မဂ္ဂပါတုဘာဝံ သဏီကံ ကုရုမာနာ
 ဒန္တာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ဝိပရိယာယေန ခိပ္ပိဘိညာ။
 ဣတိ အယံ သင်္ခါရုပေက္ခာ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ
 အတ္တနော အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ ဒေတိ။ တေန မဂ္ဂေါ
 စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။

သာ ပနာယံ ပဋိပဒါ ကဿစိ ဘိက္ခုနော နာနာ
 ဟောတိ။ ကဿစိ စတူသုပိ မဂ္ဂေသု ဧကာဝ။ ဗုဒ္ဓါနံ ပန
 စတ္တာရေပိ မဂ္ဂါ သုခါပဋိပဒါ ခိပ္ပိဘိညာဝ အဟေသုံ။
 တထာ ဓမ္မသေနာပတိဿ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ
 ပန ပဌမမဂ္ဂေါ သုခါပဋိပဒေါ ခိပ္ပိဘိညော အဟောသိ။
 ဥပရိ တယော ဒုက္ခာပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ။ ယထာ စ
 ပဋိပဒါ၊ ဧဝံ အဓိပတယောပိ ကဿစိ ဘိက္ခုနော စတူသု
 မဂ္ဂေသု နာနာ ဟောန္တိ။ ကဿစိ စတူသုပိ ဧကာဝ။ ဧဝံ
 သင်္ခါရုပေက္ခာ ပဋိပဒါဝိသေသံ နိယမေတိ။ ယထာ ပန
 ဝိမောက္ခဝိသေသံ နိယမေတိ။ တံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမေဝ။

၆၆။ အပိစ မဂ္ဂေါ နာမ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ
 နာမံ လဘတိ သရသေန ဝါ ပစ္စနိကေန ဝါ သဂုဏေန
 ဝါ အာရမ္မဏေန ဝါ အာဂမနေန ဝါ။ သစေ ဟိ
 သင်္ခါရုပေက္ခာ အနိစ္စတော သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ ဝုဋ္ဌာတိ။
 အနိမိတ္တဝိမောက္ခေန ဝိမုစ္စတိ။ သစေ ဒုက္ခတော

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

သမ္မုသိတွာ ဝုဋ္ဌာတိ၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခေန ဝိမုစ္စတိ။
သစေ အနတ္တတော သမ္မုသိတွာ ဝုဋ္ဌာတိ၊ သုညတ
ဝိမောက္ခေန ဝိမုစ္စတိ။ ဣဒံ သရသတော နာမံ နာမ။

ယသ္မာ ပနေသ အနိစ္စာနုပဿနာယ သင်္ခါရာနံ
ဃနဝိနိဗ္ဗောဂံ ကတွာ နိစ္စနိမိတ္တရဝနိမိတ္တသဿတ
နိမိတ္တာနိ ပဇဟန္တော အာဂတော၊ တသ္မာ အနိမိတ္တော။
ဒုက္ခာနုပဿနာယ ပန သုခသညံ ပဟာယ ပဏိဓိံ ပတ္တနံ
သုက္ခာပေတွာ အာဂတတ္တာ အပ္ပဏိဟိတော။ အနတ္တာ
နုပဿနာယ အတ္တသတ္တပုဂ္ဂလသညံ ပဟာယ သင်္ခါရာနံ
သုညတော ဒိဋ္ဌတ္တာ သုညတောတိ ဣဒံ ပစ္စနိကတော နာမံ
နာမ။

ရာဂါဒီဟိ ပနေသ သုညတ္တာ သုညတော ရူပနိမိတ္တာ
ဒီနံ ရာဂနိမိတ္တာဒီနညေဝ ဝါ အဘာဝေန အနိမိတ္တော၊
ရာဂပဏိဓိအာဒီနံ အဘာဝတော အပ္ပဏိဟိတောတိ
ဣဒမဿ သဂုဏတော နာမံ။

သွာယံ သုညံ အနိမိတ္တံ အပ္ပဏိဟိတဉ္စ နိဗ္ဗာနံ
အာရမ္မဏံ ကရောတိတိပိ သုညတော အနိမိတ္တော
အပ္ပဏိဟိတောတိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒမဿ အာရမ္မဏတော
နာမံ။

၆၇။ အာဂမနံ ပန ဒုဝိဓံ ဝိပဿနာဂမနံ မဂ္ဂါဂမနဉ္စ။
တတ္ထ မဂ္ဂေ ဝိပဿနာဂမနံ လဘတိ၊ ဖလေ မဂ္ဂါဂမနံ။
အနတ္တာနုပဿနာ ဟိ သုညတာ နာမ၊ သုညတ

F-2B

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေါ သုညတော၊ အနိစ္စာနုပဿနာ
 အနိမိတ္တာ နာမ၊ အနိမိတ္တဝိပဿနာယ မဂ္ဂေါ အနိမိတ္တော။
 က္ကုဒံ ပန နာမံ န အဘိဓမ္မပရိယာယေန လက္ခတိ၊ သုတ္တန္တ
 ပရိယာယေန လက္ခတိ။ တတြ ဟိ ဂေါတြဘုဉာဏံ အနိမိတ္တံ
 နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အနိမိတ္တနာမကံ ဟုတွာ သယံ
 အာဂမနိယဋ္ဌာနေ ဌတွာ မဂ္ဂဿ နာမံ ဒေတီတိ ဝဒန္တိ။
 တေန မဂ္ဂေါ အနိမိတ္တောတိ ဝုတ္တော။ မဂ္ဂါဂမနေန ပန
 ဖလံ အနိမိတ္တန္တိ ယုဇ္ဇတိယေဝ။ ဒုက္ခာနုပဿနာ သင်္ခါရေသု
 ပဏိဓိံ သုက္ခာပေတွာ အာဂတတ္တာ အပ္ပဏိဟိတာ နာမ၊
 အပ္ပဏိဟိတဝိပဿနာယ မဂ္ဂေါ အပ္ပဏိဟိတော၊
 အပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂဿ ဖလံ အပ္ပဏိဟိတံ။ ဧဝံ ဝိပဿနာ
 အတ္တနော နာမံ မဂ္ဂဿ ဒေတိ၊ မဂ္ဂေါ ဖလဿာတိ က္ကုဒံ
 အာဂမနတော နာမံ။ ဧဝမယံ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိမောက္ခ
 ဝိသေသံ နိယမေတိတိ။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

အနုလောမဉာဏကထာ

၆၈။ တဿ တံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ အာသေဝန္တဿ
 ဘာဝေန္တဿ ဗဟုလိ ကရောန္တဿ အဓိမောက္ခသဒ္ဓါ
 ဗလဝတရာ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဝီရိယံ သုပဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ၊
 သတိ သူပဋိတာ၊ စိတ္တံ သုသမာဟိတံ၊ တိက္ခတရာ
 သင်္ခါရုပေက္ခာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ “ဒါနိ မဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

တိ သင်္ခါရုပေက္ခာ သင်္ခါရေ အနိစ္စာတိ ဝါ ဒုက္ခာတိ ဝါ
 အနတ္တာတိ ဝါ သမ္မုသိတွာ ဘဝံ ဩတရတိ။ ဘဝံဂါနန္တရံ
 သင်္ခါရုပေက္ခာယ ကတနယေနေဝ သင်္ခါရေ အနိစ္စာတိ ဝါ
 ဒုက္ခာတိ ဝါ အနတ္တာတိ ဝါ အာရမ္မဏံ ကုရုမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ။ တတော ဘဝံ အာဝဇ္ဇေတွာ ဥပ္ပန္နဿ
 တဿ ကိရိယစိတ္တဿာနန္တရံ အဝီစိကံ စိတ္တသန္တတိ
 အနုပ္ပဗန္ဓမာနံ တထေဝ သင်္ခါရေ အာရမ္မဏံ ကတွာ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဌမံ ဇေနစိတ္တံ၊ ယံ ပရိကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။ တဒနန္တရံ
 တထေဝ သင်္ခါရေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုတိယံ
 ဇေနစိတ္တံ၊ ယံ ဥပစာရန္တိ ဝုစ္စတိ။ တဒနန္တရမ္ပိ တထေဝ
 သင်္ခါရေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တတိယံ ဇေနစိတ္တံ၊
 ယံ အနုလောမန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒံ နေသံ ပါဠိယေက္ကံ နာမံ။

အဝိသေသေန ပန တိဝိဓမ္မေတံ အာသေဝနန္တိပိ
 ပရိကမ္မန္တိပိ ဥပစာရန္တိပိ အနုလောမန္တိပိ ဝတ္တု ဝဇ္ဇတိ။
 ကိဿာနုလောမံ? ပုရိမဘာဂပစ္စိမဘာဂါနံ။ တဉ္စိ ပုရိမာနံ
 အဋ္ဌန္တံ ဝိပဿနာဉာဏာနံ တထ ကိစ္စတာယ စ
 အနုလောမေတိ၊ ဥပရိ စ သတ္တတိံသာယ ဗောဓိပက္ခိယ
 ဓမ္မာနံ။ တဉ္စိ အနိစ္စလက္ခဏာဒိဝသေန သင်္ခါရေ အာရမ္မ
 ပဝတ္တတ္တာ “ဥဒယဗ္ဗယဝန္တာနံယေဝ ဝတ ဓမ္မာနံ
 ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဥပ္ပါဒဝယေ အဒ္ဓသာ” တိ စ၊ “ဘင်္ဂဝန္တာနံ
 ယေဝ ဝတ ဘင်္ဂါနုပဿနံ ဘင်္ဂံ အဒ္ဓသာ” တိ စ၊
 “သဘယံယေဝ ဝတ ဘယတုပဋ္ဌာနဿ ဘယတော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဥပဋ္ဌိတ”န္တိ စ၊ “သာဒီနဝေယေဝ ဝတ အာဒီနဝါနုပဿနံ အာဒီနဝံ အဒ္ဓသာ”တိ စ၊ “နိဗ္ဗိန္ဒိတဗ္ဗေယေဝ ဝတ နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏံ နိဗ္ဗိန္ဒ”န္တိ စ၊ “မုဋ္ဌိတဗ္ဗမိယေဝ ဝတ မုဋ္ဌိတုကဗျတာ ဉာဏံ မုဋ္ဌိတုကာမံ ဇာတ”န္တိ စ၊ “ပဋိသင်္ခါတဗ္ဗယေဝ ဝတ ပဋိသင်္ခါဉာဏေန ပဋိသင်္ခါတ”န္တိ စ၊ “ဥပေက္ခိတဗ္ဗယေဝ ဝတ သင်္ခါရူပေက္ခာယ ဥပေက္ခိတ”န္တိ စ အတ္ထတော ဝဒမာနံ ဝိယ ဣမေသဉ္စ အဋ္ဌန္တံ ဉာဏာနံ တထ ကိစ္စတာယ အနုလောမေတိ၊ ဥပရိ စ သတ္တတိံ သာယ ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မာနံ တာယ ပဋိပတ္တိယာ ပတ္တဗ္ဗတ္တာ။

ယထာ ဟိ ဓမ္မိကော ရာဇာ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ နိသိန္ဒော ဝေါဟာရိကမဟာမတ္တာနံ ဝိနိစ္ဆယံ သုတွာ အဂတိဂမနံ ပဟာယ မဇ္ဈတ္တော ဟုတွာ “ဧဝံ ဟောတူ”တိ အနုမောဒ မာနော တေသဉ္စ ဝိနိစ္ဆယဿ အနုလောမေတိ၊ ပေါရာဏဿ စ ရာဇဓမ္မဿ၊ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရာဇာ ဝိယ ဟိ အနုလောမဉာဏံ၊ အဋ္ဌ ဝေါဟာရိက မဟာမတ္တာ ဝိယ အဋ္ဌ ဉာဏာနိ၊ ပေါရာဏော ရာဇဓမ္မော ဝိယ သတ္တတိံ သ ဗောဓိပက္ခိယာ။ တတ္ထ ယထာ ရာဇာ “ဧဝံ ဟောတူ”တိ ဝဒမာနော ဝေါဟာရိကာနဉ္စ ဝိနိစ္ဆယဿ၊ ရာဇဓမ္မဿ စ အနုလောမေတိ၊ ဧဝံမိဒံ အနိစ္စာဒိဝသေန သင်္ခါရေ အာရပ္ပ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ အဋ္ဌန္တံ ဉာဏာနံ တထ ကိစ္စတာယ အနုလောမေတိ၊ ဥပရိ စ သတ္တတိံ သာယ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ။ တေနေဝ သစ္စာနုလောမိကဉာဏန္တိ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ဝုစ္စတီတံ။

အနုလောမဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာ ကထာ

၇၉။ ကဏ္ဍ ၁၆။ ကဏ္ဍ ၁၆။ ကဏ္ဍ ၁၆။ ကဏ္ဍ ၁၆။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပစ္စာ ဉာဏ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၁၆) ဝေံ သညဂ္ဂန္တိ
ဝုတ္တာ။

ဒသုတ္တရသုတ္တန္တေ “ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ
ပါရိသုဒ္ဓိပဓာနိယဂံ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၉) ဝေံ ပါရိသုဒ္ဓိ
ပဓာနိယဂံန္တိ ဝုတ္တာ။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ “ယာ စ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ယာ စ
ပဋိသဒါနပဿနာ ယာ စ သဒါရူပေက္ခာ၊ ဣမေ ဓမ္မာ
ဧကတ္ထာ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာန”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၇) ဝေံ တီဟိ
နာမေဟိ ဝုတ္တာ။

ပဋ္ဌာနေ “အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ အနုလောမံ
ဝေါဒါနဿာ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) ဝေံ တီဟိ နာမေဟိ
ဝုတ္တာ။

ရထဝိနိတသုတ္တန္တေ “ကိံ ပနာဝုသော ပဋိပဒါဉာဏ
ဒဿနဝိသုဒ္ဓတ္ထံ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ”တိ (မ.
နိ. ၁.၂၅၇) ဝေံ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတိ ဝုတ္တာ။

ဣတိနေဧကေဟိ နာမေဟိ၊ ကိတ္ထိတာ ယာ
မဟေသိနာ။

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ သန္တာ၊ ပရိသုဒ္ဓါ ဝိပဿနာ။

ဝုဋ္ဌာတုကာမော သံသာရ၊ ဒုက္ခပကာံ မဟတ္တယာ။

ကရေယျ သတတံ တတ္ထ၊ ယောဂံ ပဏ္ဍိတ
ဇာတိကောတိ။

ဣတိ သာဓုနေပါမောဇ္ဇတ္ထာယ ကတေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော

ပညာဘာဝနာဓိကာရေ

ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသော နာမ။

